

دموکراسی و پیشی شرطها

دموکراسی یک نظام سیاسی است که تحقق آن نیاز به پیش شرطهای متناسب دارد. تیوری‌های بسیار اگر دموکراسی را به دلیل مشترک‌های گوه‌رین آن به دو مکتب عمده‌ای دموکراسی لیبرال و یا دموکراسی به مثابه روش و دموکراسی به مثابه یک نظام فراگیر، یک فرایند دارای هنجارها (نورماتیف) تصنیف می‌کنند اما با این هم می‌توانیم بگوییم که هر دو مکتب دموکراسی شامل مجموعه‌ای از تیوری‌ها می‌شوند و نه در برگیرنده تنها یک نظریه...

بن بست روشد

بن بست سیاسی پس از انتخابات بسیار زودتر از آن چه که تصور می‌رفت خودش را نشان داد. حال دیگر واضح است که دو دسته‌ی پیش‌تاز خودشان را برنده‌ی انتخابات ریاست جمهوری می‌دانند. دسته‌ی محمدآشرف غنی و دسته‌ی داکتر عبدالله مثل سال ۲۰۱۴ در انتخابات ریاست جمهوری پیش‌تاز اند و هر یک خودشان را برنده می‌دانند. روشن است که اگر کمیسیون مستقل انتخابات یکی از این دسته‌ها را پیروز انتخابات ریاست جمهوری اعلام کند، دسته‌ی دیگر آن را نمی‌پذیرد. این وضعیت همان چیزی است که به آن بن بست...

دو میلیون و ۵۹۸ هزار رای؛

آمار تخمینی شرکت‌کننده‌گان انتخابات ریاست جمهوری

ادعای دخالت و نفوذ اداره

احصایه و معلومات در انتخابات

نامزدان از طریق حساب‌های

کاربری به جدول نتایج انتخابات دسترسی دارند

سینماگرهاتی تجهیزات

سینمایی‌اش را لیلام کرد

مواد انتخاباتی از ۳۶۵

ولسوالی به مراکز ولایات رسیده است

۸صبح، کابل: کمیسیون مستقل انتخابات اعلام کرده است که مواد انتخاباتی از ۳۶۵ ولسوالی به مراکز ولایت‌ها رسیده است. حبیب‌رحمان ننگ، رئیس دارالانشای این کمیسیون، روز سه‌شنبه، نهم میزان در یک نشست خبری گفت که روند انتقال از اکثر مراکز به ولایت‌ها پایان یافته است.

طبق معلومات ننگ، همه مواد انتخاباتی مربوط به کابل به دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات جمع‌آوری شده و به زودی شمارش آن آغاز خواهد شد. هرچند قرار بود که روند ثبت معلومات در مرکز ملی جمع‌بندی نتایج در کمیسیون مستقل انتخابات در هفتم میزان آغاز شود، اما حبیب‌الرحمان ننگ می‌گوید که به دلیل عدم حضور ناظران این روند به تأخیر افتاده است. کمیسیون مستقل انتخابات روز دوشنبه یک مرکز دیجیتالی را برای بررسی جدول نتایج آرای انتخابات ریاست‌جمهوری ایجاد و افتتاح کرد. انتخابات ریاست جمهوری در ششم میزان برگزار شد.

ثبت بیش از چهار هزار شکایت؛

نامزدان و ناظران خواهان بررسی شفاف

محمدقاسم الیاسی، منشی و کمیشنر کمیسیون شکایات انتخاباتی روز سه‌شنبه، نهم میزان در یک کنفرانس خبری از ثبت چهار هزار و ۳۶۷ شکایت در دفترهای این کمیسیون خبر داد. او هر چند در مورد نوعیت این شکایات‌ها چیزی نگفت، اما یادآوری کرد که بیش‌ترین این شکایت‌ها در ولایت‌های کابل، هرات و جوزجان به ثبت رسیده است. به گفته‌ی او در ولایت کابل یک‌هزار و ۵۷۸ شکایت، در هرات ۴۹۰ شکایت و در جوزجان ۱۳۱ شکایت به ثبت رسیده است.

رحمت‌الله نبیل:

انتخابات در دور اول برنده ندارد

حکومت آینده را تشکیل خواهد داد. رحمت‌الله نبیل این موقف‌گیری‌ها را پیش از وقت خواند و تأکید کرد که کمیسیون‌های انتخاباتی نباید بر این تخلفات آشکار انتخاباتی چشم‌پوشند و از رهبران حکومت بهرانند. او هر چند اعلام پیروزی و پیش‌دآوری قبل از وقت توسط رهبران دسته‌های انتخاباتی «ثبات و هم‌گرایی» و «دولت‌ساز» را مورد نقد قرار داد، اما خود نیز در سخنان پیش‌داورانه‌ای اعلام کرد که انتخابات در دور نخست برنده مشخص ندارد و باید به دور دوم برود. او هم‌چنان از آماری که توسط مقام‌های حکومتی حدود سه میلیون اشتراک‌کننده در انتخابات ریاست جمهوری اعلام می‌شود، انتقاد کرد. حمدالله محب، مشاور امنیت ملی در سازمان ملل متحد در سخنانی گفته است که حدود سه میلیون نفر در انتخابات افغانستان اشتراک کرده‌اند. آقای نبیل می‌گوید که شمار اشتراک‌کننده‌گان انتخابات ریاست جمهوری ششم میزان بسیار اندک است و میزان مشارک کم «سیلی» محکم مردم به روی رهبران حکومت وحدت ملی است.

نبیل از جانب دیگر مدعی است که در انتخابات ریاست جمهوری به صورت گسترده تقلب صورت گرفته است و باید کمیسیون‌های انتخاباتی تلاش کنند تا در شمارش آرا شفافیت بیاورد. او هم‌چنان از کمیسیون‌های انتخاباتی خواست تا برای برگزاری انتخابات شفاف در دور دوم تلاش کنند. انتخابات ریاست جمهوری در ششم میزان تحت تدابیر شدید امنیتی و تهدید مکرر گروه طالبان برگزار شد. در این انتخابات ۱۳ نفر از میان ۱۸ نامزدی که برای تصدی کرسی ریاست جمهوری نام‌نویسی کرده بودند، به رقابت پرداخته‌اند.

۸صبح، کابل: رحمت‌الله نبیل، رئیس دسته انتخاباتی «عدالت و امنیت» می‌گوید، بر اساس معلوماتی که در اختیار دارد و به گفته‌ی او تقلباتی که صورت گرفته است، انتخابات ریاست جمهوری در دور نخست برنده ندارد و باید آماده‌گی برای برگزاری انتخابات شفاف در دور دوم روی دست گرفته شود.

این نامزد انتخابات ریاست جمهوری می‌گوید که مشارکت مردم در انتخابات ششم میزان کم‌رنگ بوده است و هیچ یک از نامزدان نتوانسته آرای لازم را برای پیروزی به دست بیاورند و به این ترتیب انتخابات به دور دوم خواهد رفت. طبق معلومات نبیل، در انتخابات ششم میزان حدود ۱.۵ تا ۲ میلیون نفر شرکت کرده‌اند که تقلب گسترده نیز در آن صورت گرفته است. به گفته او، رئیس جمهوری که با ۶۰۰ یا ۷۰۰ هزار رأی به ریاست جمهوری برسد، مشروعیت حقوقی دارد، اما مشروعیت اخلاقی نخواهد داشت و نمی‌تواند کشور را اداره کند. بر اساس قانون هر گاه هیچ یکی از نامزدان انتخابات ریاست جمهوری نتوانند ۵۰ درصد «آرای» را به دست آورند، انتخابات در دور دوم برگزار می‌شود.

آقای نبیل روز سه‌شنبه، نهم میزان در یک نشست خبری گفت که سه دسته انتخاباتی با موقف‌گیری‌شان بستر را برای بحران در کشور فراهم می‌کنند. او به سخنان هشدار آمیز گلبدین حکمیتار اشاره کرد که گفته بود، نباید با تقلب او را مجبور کند که دوباره به سنگر جنگ برگردد.

نبیل از سخنان امرالله صالح نیز یاد کرد که گفته بود تیم دولت‌ساز حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد آرا را با دست آورده است. این نامزد انتخابات ریاست جمهوری به موضع عبدالله عبدالله نیز اشاره کرد که به پیروزی‌اش را در دور نخست انتخابات اعلام کرد و گفت که

کمیسیون مستقل انتخابات:

نبود ناظران امور انتخاباتی را با تاخیر مواجه کرده است

۸صبح، کابل: کمیسیون مستقل انتخابات از عدم حضور ناظران برای نظارت از روندهای انتخاباتی به شدت انتقاد می‌کند. حبیب‌الرحمان ننگ، رئیس دارالانشای این کمیسیون روز سه‌شنبه، نهم میزان در یک نشست خبری اعلام کرد که با وجود درخواست‌های مکرر هیچ ناظری برای نظارت از روندهای انتخاباتی در کمیسیون مستقل انتخابات حضور ندارد و عدم حضور این ناظران روند انتخاباتی را با تأخیر مواجه کرده است.

به گفته ننگ، مواد انتخاباتی از اکثر مراکز در ولسوالی‌ها به مرکزهای ولایت‌ها رسیده است و قرار است به زودی این مواد به کابل مواصلت کند. او حضور ناظران در جریان رسیدن مواد انتخاباتی به کابل و ثبت نتایج در مرکز ملی معلومات را حتمی دانست.

ننگ اضافه کرد که سه روز منتظر حضور ناظران باقی مانده‌اند، اما هیچ ناظری برای نظارت به کمیسیون مستقل انتخابات مراجعه نکرده است. این در حالی که است حدود ۲۰۶ نهاد نظارتی و ۱۴۴ هزار نفر برای نظارت از روند انتخابات اعتبارنامه گرفته بودند.

رئیس دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات از جانب دیگر گفت که همه سهولت‌ها برای ناظران در نظر گرفته شده است، اما به هیچ کسی اجازه مداخله داده نخواهد شد.

این مقام کمیسیون مستقل انتخابات هم‌چنان گفت که ناظران در برخی مراکز رأی‌دهی در روز انتخابات حضور نداشته است، اما با ارائه معلومات نادرست، ذهن مردم را مغشوش می‌کنند. حبیب‌الرحمان ننگ از ناظران انتخاباتی خواست تا سهم‌شان را برای تأمین شفافیت انتخابات ادا کنند و با حضور به کمیسیون از تأخیر در امور انتخاباتی جلوگیری کنند.

انتخابات ریاست جمهوری روز شنبه، ششم میزان تحت تدابیر شدید امنیتی و تهدید مکرر طالبان به صورت نسبتاً آرام برگزار شد. قرار است نتایج ابتدایی این انتخابات در بیست‌وهفتم ماه جاری و نتایج نهایی آن در شانزدهم عقرب اعلام شود.

جلو یک بن بست استخوان شکن سیاسی را بگیرید

واقعیت این است که بار دیگر افغانستان در آستانه‌ی یک بن بست استخوان شکن سیاسی است. دیگر روشن شده است که کمیسیون مستقل انتخابات هر نامزدی را که به عنوان برنده‌ی انتخابات اعلام کند، نامزد رقیب نتیجه را قبول نمی‌کند. ولی کمیسیون مستقل انتخابات نباید بیش‌تر از این تأخیر کند. کمیسیون مستقل انتخابات گفته بود که شام روز انتخابات، آمار کلی مشارکت را اعلام می‌کند، ولی نتوانست. هر قدر تأخیر بیش‌تر شود، ادعاهای پیروزی بیش‌تر می‌شود. حال که حداقل یکی از تیم‌ها از اعلام پیروزی اندکی عقب‌نشینی کرده است، به کمیسیون مستقل انتخابات لازم است که هر چه زودتر آمار مجموعی مشارکت و حداقل نتیجه‌ی ابتدایی را اعلام کند. کمیسیون مستقل انتخابات قبلاً گفته بود که وقتی دستگاه‌های بايومتریک به محل‌هایی برسد که در آن‌جا دسترسی به انترنت وجود دارد، اوراق نتایج به دفتر مرکزی این کمیسیون در کابل می‌رسد و زمینه را برای اعلام نتایج فراهم می‌کند. رییس کمیسیون مستقل انتخابات بر مبنای همین ارزیابی، باری گفته بود که این کمیسیون دو روز بعد از رأی‌گیری نتیجه‌ی ابتدایی را اعلام می‌کند، ولی به نظر می‌رسد که کمیسیون مستقل انتخابات قادر به این کار نشده است.

ولی باز هم تأخیر بیش‌تر در اعلام نتایج به سود کشور نیست. کمیسیون مستقل انتخابات، باید هرچه زودتر آمار کلی مشارکت و نتایج ابتدایی را اعلام کند. این کمیسیون باید اوراق نتایج تمام محل‌ها را هم هر چه زودتر در سایت این کمیسیون بگذارد. تأخیر بیش‌تر وضعیت را بدتر خواهد کرد. تأخیر بیش‌تر سبب می‌شود که نامزدان مطرح توقع هواداران‌شان را بیش‌تر از گذشته بلند ببرند. حال دیگر اهمیت کار تخنیکی بی‌نقص در روز انتخابات و اعلام هرچه زودتر نتایج ابتدایی آشکار شده است. وقتی کار تخنیکی بی‌نقص باشد و هرچه زودتر نتایج ابتدایی اعلام شود، مشکل سیاسی کم‌تری به میان می‌آید. همیشه بن بست سیاسی را مشکلات تخنیکی و تأخیر در کار کمیسیون مستقل انتخابات تشدید می‌کند. کمیشنران و رییس کمیسیون مستقل انتخابات باید متوجه این نکته باشند و تا قبل از یک نشست خبری دیگر یکی از نامزدان انتخابات ریاست جمهوری، باید اوراق نتایج محل‌ها را روی سایت بگذارند، و میزان مجموعی مشارکت و نتایج ابتدایی را اعلام کنند.

اعلام هر چه زودتر نتایج ابتدایی باید مشکل بسیار کلان نباشد. مجموع آرای که در انتخابات ریاست جمهوری به صندوق‌ها ریخته شده است، بیش‌تر از دو ونیم میلیون نیست. شمردن دوونیم میلیون رای و معلوم کردن سهم هر نامزد باید کار بسیار دشوار برای کمیسیون مستقل انتخابات نباشد. اوراق نتایج بسیاری از محل‌ها را هم کمیسیون مستقل انتخابات در اختیار دارد که باید آن‌ها را هرچه زودتر در سایت این کمیسیون بگذارد. کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات باید همه‌ی تصمیم‌ها را به صورت جمعی بگیرند و بعد باید هر کدام به صورت انفرادی از آن دفاع کنند. کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات باید این توانایی را داشته باشند تا با هر نامزد به صورت جداگانه صحبت کنند و او را قانع بسازند. این تنها گزینه‌ای است که می‌تواند افغانستان را از یک بن بست سیاسی استخوان شکن نجات دهد. افغانستان در وضعیتی است که تحمل یک بحران سیاسی استخوان شکن را ندارد. وضعیت به مراتب شکننده‌تر از سال ۲۰۱۴ است. نیروهای امنیتی مصروف جنگ با طالبان و دیگر نیروهای تروریستی هستند. این نیروها هر روز قربانی می‌دهند. حکومت وحدت ملی در کاهش سطح قربانی‌های نیروهای امنیتی ناکام ماند. شاید برای این نیروها بسیار دشوار باشد که امنیت یک تقابل سیاسی خیابانی را تامین کنند. کمیشنران کمیسیون مستقل انتخابات باید با درک این وضعیت، هرچه زودتر اقداماتی را روی دست بگیرد تا جلو رفتن افغانستان به یک بن بست سیاسی استخوان شکن سد شود.

این کار زمانی ممکن است که کمیسیون، گام‌های مهم را به صورت فوری بردارد. کمیسیون مستقل انتخابات باید اوراق نتایج را روی سایت خودش بگذارد، نتایج ابتدایی را بسیار زودتر از آن‌چه که در تقویم پیش‌بینی شده است، اعلام کند و آماده‌گی برای صحبت و قانع ساختن هر نامزدی که سوال دارد، داشته باشد. کمیسیون مستقل انتخابات باید درج اطلاعات مربوط به انتخابات را در سرور مرکزی این کمیسیون در حضور ناظران و متخصصان ستادهای انتخاباتی انجام دهد و برای هیچ نامزدی جای سوال باقی نگذارد. اگر مشکلات تخنیکی به حداقل برسد و کمیسیون از تأخیر و تعلل دست بردارد، احتمال آن زیاد است که جلو رفتن افغانستان به یک بن بست استخوان شکن سیاسی گرفته شود.

ثبت پیشی از چهار هزار شکایت

نامزدان و ناظران خواهان بررسی شفاف

مردم اثرگذار بوده است. در این دور انتخابات شماری از رأی‌دهنده‌گان به دلیل نبود نام‌شان در فهرست و دستگاه انگشت‌نگاری از حق رأی محروم شدند و نتوانستند به نفع کاندیدای دل‌خواه‌شان رأی بدهند. هم‌چنان آقای الیاسی گفت‌وگوها و ابهام در پروسه‌ی صلح را نیز از عواملی خواند که در میزان مشارکت رأی‌دهنده‌گان اثر گذاشته است.

شکایت‌ها بی‌طرفانه و شفاف بررسی شود
در همین حال نهادهای ناظر و نامزدان انتخابات ریاست جمهوری، خواهان بررسی عادلانه و بی‌طرفانه‌ی این شکایات شده‌اند. این نهادها و نامزدان می‌گویند که کمیسیون شکایات انتخاباتی باید این شکایات را در حضور ناظران بررسی و با شهروندان همه‌گانی کند.

عارف کیانی، سخنگوی دسته انتخاباتی «امنیت و عدالت» به رهبری رحمت‌الله نبیل به ۸ صبح می‌گوید که این تیم در حدود ۴۰۰ شکایت را در بخش‌های مختلف در مرکز و ولایت‌ها به ثبت رسانده است. او می‌گوید که کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی باید بر اساس شاخص‌های تعریف شده، این شکایات را بررسی کند. هم‌چنان او می‌افزاید که این کمیسیون، مکانیزم رسیده‌گی به شکایات را همه‌گانی و در عین حال شکایات را در حضور ناظران و شاهدان بررسی کند.

غفوراحمد جاوید، سخنگوی دسته‌ی انتخاباتی «ولت‌ساز» به رهبری محمدشرف غنی نیز از کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی می‌خواهد که در بررسی شکایات بی‌طرفی‌اش را حفظ کند. او می‌گوید که این تیم صدها شکایت در بخش‌های تخلف، تخطی و زورگویی در روز رأی‌دهی را در این کمیسیون به ثبت رسانده است. او از کمیسیون شکایات انتخاباتی خواست که به گونه‌ی شفاف این شکایات را بررسی کند.

حبیب‌الله شینواری، مسوول برنامه‌های موسسه دیده‌بان انتخابات و شفافیت افغانستان نیز به بررسی همه‌جانبه و عادلانه این شکایات‌های تأکید می‌کند. آقای شینواری می‌گوید که کمیسیون شکایات انتخاباتی باید هر چه زودتر شکایات‌های ثبت شده را طبقه‌بندی کند.

انتخابات ریاست جمهوری در ششم میزان برگزار شد. بر اساس آمار تخمینی کمیسیون مستقل انتخابات نزدیک دو میلیون و ۵۹۸ هزار و ۴۴۵ تن در این انتخابات شرکت کردند. قرار است نتایج ابتدایی پس از بررسی شکایات‌های انتخاباتی در ۲۷ میزان اعلام شود.

کمیسیون شکایات انتخاباتی روی تصنیف این شکایات‌ها کار می‌کند تا این شکایات‌ها را نظر به نوعیت آن‌ها در کتگوری‌های اول، دوم و سوم تقسیم‌بندی کند. به گفته مسوولان این کمیسیون، شکایات‌هایی که از تخلف و در نتیجه انتخابات اثرگذار باشد، در کتگوری اول و شکایات‌هایی که تخطی انتخاباتی محسوب شود در کتگوری دوم قرار می‌گیرد. این مسوولان از بررسی به موقع این شکایات‌ها اطمینان می‌دهند و می‌گویند که مطابق به تقویم انتخابات به این شکایات‌ها رسیده‌گی می‌کنند.

هم‌چنان آقای الیاسی تصریح کرد که این شکایات‌ها پس از تصنیف و بررسی، تحلیل حقوقی شده و سپس در موردشان تصمیم گرفته می‌شود. او ادامه داد که بعد از گرفتن تصمیم در مورد شکایات‌های انتخاباتی، نامزدان انتخابات ریاست جمهوری می‌توانند که تا سه روز، استیناف‌خواهی و درخواست تجدید نظر کنند. بر این اساس دفتر مرکزی کمیسیون مستقل شکایات‌های انتخاباتی تا ۱۵ روز دیگر، حق رسیده‌گی به شکایات‌ها را دارد و این شکایات‌ها را بررسی و فیصله می‌کند.

میزان پایین مشارکت رأی‌دهنده‌گان
با آن‌که انتظار می‌رفت در این دور انتخابات ریاست جمهوری، سطح اشتراک رأی‌دهنده‌گان بلند باشد، اما بر خلاف تصورات، میزان اشتراک شهروندان در روز رأی‌دهی پایین بود. اکنون کمیسیون مستقل شکایات انتخابات با توجه به این چالش، می‌گوید که میزان اشتراک رأی‌دهنده‌گان نسبت به دوره‌های قبلی پایین بوده است.

محمدقاسم الیاسی، دبیر و سخنگوی این کمیسیون در این نشست خبری دلیل کم‌رنگ بودن رأی‌دهنده‌گان را عدم سهم‌گیری احزاب، کمپین سرد نامزدان، برگزار نشدن انتخابات شوراهای ولایتی و بی‌نظمی در فهرست رأی‌دهنده‌گان عنوان می‌کند. او گفت که احزاب سیاسی در این دور انتخابات به گونه‌ی قابل توجهی در برگزاری انتخابات سهم نگرفتند. در کنار این، نامزدان انتخابات ریاست جمهوری نیز برای ارائه‌ی برنامه‌ها و طرح‌های‌شان، در ولایات کمپین نکرده بودند. از این رو شهروندان کشور در خلای اطلاعاتی قرار داشتند و این باعث شد که میزان اشتراک مردم، در این انتخابات پایین بیاید.

بی‌نظمی در فهرست نام رأی‌دهنده‌گان و مشکلات تخنیکی دستگاه انگشت‌نگاری نیز از عواملی گفته شده که در میزان مشارکت

کمیسیون مستقل انتخابات از ثبت بیش از چهار هزار شکایت انتخاباتی در موارد مختلف خبر می‌دهد. این کمیسیون می‌گوید تا کنون چهار هزار و ۳۶۷ شکایت در دفتر مرکزی و دفتراهای ولایتی این کمیسیون به ثبت رسیده است. در همین حال شماری از نهادهای ناظر و نامزدان انتخابات ریاست جمهوری، خواهان بررسی عادلانه و بی‌طرفانه این شکایات‌ها، از سوی این کمیسیون شدند. این ناظران و نامزدان می‌گویند که کمیسیون شکایات انتخاباتی باید این شکایات‌ها را به گونه علنی و در حضور ناظران و شاهدان بررسی کند.

محمدقاسم الیاسی، منشی و کمیشنر کمیسیون شکایات انتخاباتی روز سه‌شنبه، نهم میزان در یک کنفرانس خبری از ثبت چهار هزار و ۳۶۷ شکایت در دفتراهای این کمیسیون خبر داد. او هر چند در مورد نوعیت این شکایات‌ها چیزی نگفت، اما یادآوری کرد که بیش‌تر این شکایات‌ها در ولایت‌های کابل، هرات و جوزجان به ثبت رسیده است. به گفته‌ی او در ولایت کابل یک‌هزار و ۵۷۸ شکایت، در هرات ۴۹۰ شکایت و در جوزجان ۱۳۱ شکایت به ثبت رسیده است.

از سوی دیگر بر اساس معلومات سخنگویان کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی، در ولایت‌های نیمروز، زابل، نورستان و سمنگان کم‌ترین شکایات‌ها به ثبت رسیده است. بر اساس این معلومات در ولایت نورستان ۱۰ شکایت، در کندز هشت شکایت، در سمنگان چهار شکایت و در زابل سه شکایت به ثبت رسیده است. از این میان نیمروز تنها ولایتی است که در آن هیچ شکایتی ثبت نشده است.

آغاز بررسی شکایات در دفتراهای ولایتی
در عین حال منشی و سخنگوی کمیسیون مستقل شکایات انتخاباتی از آغاز بررسی این شکایات در دفتراهای ولایتی نیز خبر می‌دهد. محمدقاسم الیاسی، منشی و سخنگوی این کمیسیون می‌گوید که روند بررسی شکایات‌های انتخاباتی روز سه‌شنبه، نهم میزان در تمامی دفتراهای ولایتی این کمیسیون آغاز شده است. او تصریح کرد که این روند نیازمند آن است که این شکایات‌ها ثبت و تصنیف شود. آقای الیاسی افزود که تا کنون نوعیت این شکایات‌ها مشخص نیست. به گفته‌ی او

عبدالاحمد حسینی

ادعای دخالت و نفوذ اداره احصاییه و معلومات در انتخابات

خلیل اسیر

شماری از دسته‌های انتخاباتی و احزاب سیاسی حامی این دسته‌ها مدعی هستند که اداره احصاییه و معلومات در کار کمیسیون مستقل انتخابات «دخالت» دارد و در انتخابات «نفوذ» کرده است. نهادهای ناظر بر انتخابات می‌گویند در صورتی که چنین ادعایی ثابت شود، نتیجه انتخابات ششم میزان جنجالی خواهد شد. مسوولان اداره احصاییه و معلومات حاضر نشدند در برابر این ادعا و اتهام موضع‌گیری کنند. کمیسیون مستقل انتخابات اما این ادعا را تکذیب کرده است.

عبدالله عبدالله، رییس دسته انتخاباتی ثبات و هم‌گرایی، نخستین کسی بود که روز دوشنبه، هشتم میزان، هنگام اعلام «پیروزی» خود در انتخابات، ادعای «دخالت» اداره احصاییه و معلومات در کار کمیسیون مستقل انتخابات را مطرح کرد. عبدالله با بیان این‌که رأی بی‌بایومتریک به هیچ صورت مدار اعتبار نیست، از مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات خواست که جدول نتایج «ساخته‌گی» را وارد سیستم مرکزی معلومات (دیتا سنتر) این کمیسیون نکنند. این نامزد انتخابات ریاست جمهوری هم‌چنان با طرح ادعای دخالت اداره احصاییه و معلومات در کار کمیسیون مستقل انتخابات، خواستار جلوگیری فوری دخالت این اداره در امور این کمیسیون شد. عبدالله گفت از همین حالا که جدول نتایج آرا وارد سیستم مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات می‌شود، جلو مداخله اداره احصاییه و معلومات در کار این کمیسیون به صورت صد درصد گرفته شود. او تأکید کرد که در این مرحله تنها کمپنی «درمالوگ» باید طرف اصلی کمیسیون مستقل انتخابات باشد.

محمد محقق، رهبر حزب وحدت اسلامی مردم افغانستان و از حامیان دسته انتخاباتی «ثبات و هم‌گرایی»، نیز روز سه‌شنبه، نهم میزان، در بیانیه‌ای از تلاش ارگ ریاست جمهوری برای دخیل ساختن پای اداره احصاییه و معلومات در کار کمیسیون مستقل انتخابات یاد کرد. به ادعای محقق، به دنبال آن‌که پیشتازی دسته انتخاباتی «ثبات و هم‌گرایی» در انتخابات مشخص شد، دسته انتخاباتی «دولت‌ساز» در مناطق ناامن دست به «پرکاری» صندوق‌های رأی برده است. او هم‌چنان حکومت زیر رهبری محمدشرف غنی را به تلاش اعتبار بخشیدن به آرای تکراری و بدون بایومتریک متهم کرده است تا به گفته او، نقیصه آرای «دولت‌ساز» در انتخابات را جبران کند. محقق افزوده است که حکومت در عین زمان تلاش می‌کند تا اداره احصاییه و معلومات را که یک نهاد حکومتی است، نیز در قضیه تذکره‌ها و موضوع بایومتریک

آرا دخیل کند تا آرای مردم را به نفع «دولت‌ساز» «جعل» کند.

رییس دسته انتخاباتی «امنیت و عدالت» نیز روز گذشته مدعی شد که اداره احصاییه و معلومات از طریق تصفیه تذکره‌های «اصلی» و «تزویری» و تهیه فهرست رأی‌دهنده‌گان در انتخابات «نفوذ» کرده است. رحمت‌الله نبیل در نخستین نشست خبری خود پس از انتخابات گفت که بخش بسیار کمی از فهرست رأی‌دهنده‌گان در کمیسیون مستقل انتخابات تصفیه شده بود، در حالی که متباقی این فهرست را در اداره احصاییه و معلومات تصفیه کرده است. به گفته او، در انتخابات ششم میزان مشخص شد که در نتیجه کار اداره احصاییه و معلومات، فهرست رأی‌دهنده‌گان در مناطقی که «تیم حاکم» رأی کم داشت، با مشکلات زیاد همراه بود. نبیل با اشاره به این‌که اداره احصاییه و معلومات زیر اثر حکومت کار می‌کند، تأکید کرد که این مشکل به صورت آگاهانه در فهرست‌ها ایجاد شده بود تا رقیبان دسته انتخاباتی «دولت‌ساز» نتوانند رأی بیش‌تر به دست بیاورند.

رحمت‌الله نبیل پرسید که اداره احصاییه و معلومات بر اساس کدام معیار بخشی از مردم را از فهرست رأی‌دهنده‌گان بیرون کرده است. این نامزد انتخابات هم‌چنان از کمیسیون مستقل انتخابات خواست که توضیح بدهد بر اساس کدام قانون حق دخالت در انتخابات را به اداره احصاییه و معلومات داده است. به ادعای نبیل، در پی نفوذ اداره احصاییه و معلومات در انتخابات، فهرست رأی‌دهنده‌گان بیش‌ترین مشکل را در

بخش‌های غرب شهر کابل و منطقه خیرخانه این شهر و بعضی دیگر از نقاط کشور داشته است؛ جاهایی که به باور او، دسته انتخاباتی «دولت‌ساز» رأی کم‌تر در میان ساکنان این مناطق داشته است. نبیل تأکید کرد در صورتی که این مسایل روشن نشود و کمیسیون مستقل انتخابات پاسخ روشن ندهد، بی‌اعتمادی نسبت به انتخابات بیش‌تر خواهد شد و این به نفع آینده کشور نخواهد بود.

مسوولان اداره احصاییه و معلومات در آغاز وعده شده بودند که در برابر این ادعاها و اتهامات موضع‌شان را روشن خواهند کرد، اما بعدتر حاضر نشدند به تماس‌های مکرر ما پاسخ بدهند. با این حال، حواعلم نورستانی، کمیسیون مستقل انتخابات، می‌گوید که اداره احصاییه و معلومات در مرحله کنونی روند انتخابات با این کمیسیون همکاری ندارد. به گفته نورستانی، این اداره تنها در مرحله تصفیه فهرست رأی‌دهنده‌گان با کمیسیون مستقل انتخابات همکاری کرده است. نورستانی تأکید کرد که در حال حاضر، در مرحله وارد کردن جدول نتایج آرا در سیستم مرکزی معلومات کمیسیون مستقل انتخابات، تنها کمپنی «درمالوگ» با این کمیسیون همکاری دارد.

نهادهای ناظر بر انتخابات می‌گویند که اگر چنان‌چه ثابت شود که اداره احصاییه و معلومات در تلاش نفوذ و دخالت در کار کمیسیون مستقل انتخابات است، این امر می‌تواند زنگ خطر جدی برای سلامت انتخابات باشد. بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان و همین طور موسسه دیده‌بان انتخابات شفاف افغانستان دو نهاد ناظری هستند که نسبت به این مسأله ابراز نگرانی کرده‌اند. مسوولان

این دو نهاد ناظر بر انتخاباتی نیز تأکید دارند که تمام همکاری‌های فنی در زمینه انتقال داده‌ها از دستگاه‌های بایومتریک به سیستم مرکزی معلومات کمیسیون مستقل انتخابات تنها و تنها باید از جانب کمپنی «درمالوگ» انجام شود؛ ضمن آن‌که مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات برای یک لحظه هم چشم از فعالیت کارکنان این کمپنی نباید بردارند.

«درمالوگ» یک کمپنی آلمانی است که دستگاه‌های بایومتریک را برای انتخابات افغانستان فراهم کرده است. سیستم مرکزی معلومات کمیسیون مستقل انتخابات نیز توسط همین کمپنی ایجاد شده است. این کمپنی برای هر نامزد انتخابات نیز یک حساب کاربری مخصوص ایجاد کرده است که به آرای ریخته شده در صندوق، خودشان می‌توانند به صورت آنلاین دسترسی داشته باشند. مسوولیت «درمالوگ» در انتخابات افغانستان تنها در بخش همکاری فنی محدود شده است.

قابل یادآوری است که برای تهیه فهرست رأی‌دهنده‌گان و نهایی کردن این فهرست نیاز بود تا تذکره‌های تابعیت کسانی که برای شرکت در انتخابات نام‌نویسی کرده بودند، پاک‌کاری می‌شد. کمیسیون مستقل انتخابات برای این کار «کاپی» و «سافت» بیش از نُه‌ونیم میلیون جلد تذکره را که برچسب انتخاباتی خورده بود، به اداره احصاییه و معلومات سپرده بود، تا تذکره‌های «تزویری» و «اصلی» را از هم تفکیک و تصفیه کند. سرانجام اداره احصاییه و معلومات در هفتم ماه اسد نتایج کارش را به کمیسیون مستقل انتخابات سپرد و این کمیسیون اعلام کرد که از بین بیش از نُه‌ونیم میلیون جلد تذکره، تنها ۲۷ هزار جلد آن «تزویری» تشخیص شده است که از سیستم مرکزی معلومات کمیسیون مستقل انتخابات حذف خواهد شد. نهادهای ناظر بر انتخابات، از جریان کار اداره احصاییه و معلومات نظارت نداشتند. آن‌ها انتقاد داشتند که اداره احصاییه و معلومات به نهادهای ناظر اجازه نظارت نمی‌دهد و باور ندارند که تذکره‌های «تزویری» و «اصلی» به درستی از هم تفکیک و در نتیجه فهرست رأی‌دهنده‌گان به صورت شفاف تصفیه شود. البته در روز انتخابات ریاست جمهوری نیز مشخص شد که فهرست رأی‌دهنده‌گان مشکلات فراوانی داشته است و در نتیجه این مشکلات، بخشی از مردم از حق رأی‌شان محروم شدند.

دو میلیون و ۵۹۸ هزار رأی

آمار تخمینی شرکت‌کننده‌گان انتخابات ریاست جمهوری

روز پیش از برگزاری انتخابات در یک نشست خبری تعهد کرد که سقف رأی‌دهنده‌گان این دور انتخابات را دو روز پس از برگزاری انتخابات همه‌گانی خواهد کرد. اکنون اما با گذشت سه روز از انتخابات، مسوولان این کمیسیون هنوز هم موفق نشده‌اند میزان دقیق رأی‌دهنده‌گان را همه‌گانی کنند.

انتخابات ریاست جمهوری در ششم میزان از ساعت هفت بامداد آغاز و تا ساعت پنج عصر برای یک روز ادامه یافت. کمیسیون مستقل انتخابات اما گفته بود که برای شرکت در انتخابات ریاست جمهوری بیش از نُه‌ونیم میلیون شهروند نام‌نویسی کرده‌اند. هر چند قرار بود انتخابات در پنج هزار و ۳۷۳ مرکز در سراسر کشور برگزار شود، اما ۷۰۴ مرکز به دلایل امنیتی باز نشد. با این حال از میان ۴هزار و ۶۶۹ مرکزی که در ششم میزان باز بود در ۲۸۵ مرکز آن هیچ رأی‌دهنده حضور نیافته است.

هم‌زمان با اعلان این ارقام، عصمت‌الله مل، معاون کمیسیون مستقل انتخابات از نامزدان ریاست جمهوری و نهادهای دخیل در روند انتخابات خواست که به این کمیسیون اجازه دهند تا با استقلال تمام، نتیجه‌ی ابتدایی و نهایی انتخابات ریاست جمهوری را طبق تقویم انتخابات اعلام کند. به سخن مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات، تعداد محلات باز و بسته ولایت‌های بدخشان، خوست و هرات که در این جدول نشر شده است، موقت نیست و کمیسیون مستقل انتخابات میزان شرکت‌کننده‌گان انتخابات ریاست جمهوری را به زودی همه‌گانی خواهد کرد.

بر اساس این فهرست، بیش‌ترین میزان آرا در کابل و کم‌ترین آن در ولایت ارزگان در صندوق‌های رأی ریخته شده است. میزان آرای کابل ۴۵۶ هزار و ۵۴۹ رأی است و در ارزگان حدود پنج هزار و ۸۵۶ رأی در صندوق‌ها ریخته شده است. هم‌چنان آرای ۳۷۲ مرکز رأی‌دهی تا کنون از سوی کمیسیون مستقل انتخابات اعلام نشده است.

کمیسیون مستقل انتخابات سه روز پس از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری موفق شده است تنها میزان تخمینی رأی‌دهنده‌گان را همه‌گانی کند. آمار ابتدایی این کمیسیون نشان می‌دهد که در انتخابات

ششم میزان حدود دو میلیون و ۵۹۸ هزار و ۴۴۵ نفر شرکت کرده‌اند. اعضای کمیسیون مستقل انتخابات می‌گویند که این ارقام تخمینی است و ارقام دقیق شرکت‌کننده‌گان در انتخابات ریاست جمهوری به‌زودی همه‌گانی خواهد شد.

مولانامحمد عبدالله، کمیشنر کمیسیون مستقل انتخابات روز سه‌شنبه، نهم میزان در یک نشست خبری در کابل گفت، این ارقام نهایی نیست و ممکن است پس از بررسی لازم، تغییراتی در تعداد رأی‌دهنده‌گان به میان آید؛ زیرا به سخن او، ممکن است آرای تکراری و آرای که بدون استفاده از دستگاه‌های انگشت‌نگاری در صندوق‌های رأی ریخته شده باشد، نیز شامل این ارقام باشد. آقای عبدالله هم‌چنان روشن ساخت که شماری از آرای که پیش از ساعت هفت بامداد روز انتخابات و پس از ساعت پنج این روز در دستگاه‌های انگشت‌نگاری ثبت شده باشد، نیز معتبر نخواهد بود. مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات از این پیش اعلام کرده‌اند که دستگاه‌های انگشت‌نگاری توانایی ثبت زمان رأی‌دهی را نیز دارا می‌باشد.

میزان تخمینی رأی‌دهنده‌گان در حالی سه روز پس از برگزاری انتخابات نشر شده است که مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات از این پیش گفته‌اند که انتخابات ریاست جمهوری به گونه «آنلاین» برگزار خواهد شد و نتایج آرای هر مرکز در پایان روز به سیستم مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات منتقل خواهد گردید. هم‌چنان حواعلم نورستانی، رییس این کمیسیون یک

گزارش ابتدایی سطح اشتراک رأی‌دهنده‌گان بر سطح ولایات در روز رأی‌دهی

ولایت	تعداد مراکز	مراکز دارای رأی‌دهنده	مراکز بدون رأی‌دهنده	تعداد محلات	محلات دارای رأی	تعداد آرا
ارزگان	۲۲	۳۰	۲۹	۱	۱۸۵	۵۸۵۶
بادغیس	۷۶	۳۹	۳۹	۰	۱۶۵	۹۹۶۱
یامیان	۳۲۰	۳۱۹	۲۱۸	۱	۶۴۴	۸۴۱۲۴
بدخشان	۲۷۶	۲۲۶	۲۲۶	۰	۱۰۹۳	۶۸۰۲۸
بغلان	۲۱۶	۱۴۶	۱۴۶	۰	۱۲۹۵	۱۵۵۷۷۲
بلخ	۲۸۲	۱۵۸	۱۵۵	۲	۱۴۶۷	۷۴۴۴۱
بروان	۱۵۴	۱۵۳	۱۵۳	۰	۷۰۴	۷۷۱۸۳
پکتیا	۱۹۴	۱۵۹	۱۵۵	۴	۱۱۹۴	۱۶۱۶۷۸
پکتیکا	۱۶۶	۱۶۵	۱۴۱	۲۴	۷۷۳	۴۵۷۴۱
پنجشور	۹۶	۹۶	۹۶	۰	۲۹۵	۱۹۳۰۵
تغار	۲۲۹	۱۶۹	۱۴۹	۳۰	۷۱۱	۵۱۸۶۴
چوزجان	۶۲	۵۴	۵۳	۱	۳۲۲	۳۸۱۳۵
خوست	۱۸۶	۱۸۵	۱۸۵	۰	۸۳۵	۹۴۴۸۵
دایکندی	۳۵۲	۲۵۲	۲۵۲	۰	۳۵۸	۱۱۷۵۰۶
زابل	۴۳	۳۵	۳۵	۰	۱۳۵	۱۸۳۷۸
سرپل	۸۲	۶۵	۶۴	۱	۳۷۱	۳۵۵۰۹
سمنگان	۹۹	۷۶	۷۳	۴	۴۵۷	۳۹۲۵۵
غزنی	۲۳۳	۲۳۲	۱۳۶	۹۶	۸۲۸	۳۹۷۴۰
لور	۱۸۱	۱۰۹	۱۰۱	۸	۷۹۸	۶۰۴۸۳
فاریاب	۱۰۹	۵۹	۵۸	۱	۳۵۵	۴۳۴۶۴
فواه	۵۰	۵۰	۰	۰	۲۳۶	۳۹۹۷۴
کابل	۵۵۸	۵۵۷	۵۵۴	۳	۴۷۷۷	۴۵۸۵۴۹
کاپیسا	۸۰	۷۸	۷۷	۱	۴۸۱	۲۴۴۳۵
کندهار	۹۸	۶۲	۵۹	۳	۵۸۱	۱۲۷۶۳
کندهار	۱۷۴	۱۶۷	۱۶۶	۱	۱۵۸۴	۱۹۳۶۲۴
کنړهړا	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۰	۵۸۶	۶۷۳۸۳
لغمان	۷۹	۶۸	۶۴	۴	۵۱۳	۴۷۲۳۷
لورگر	۲۴	۲۳	۲۰	۳	۲۱۰	۱۹۱۸۱
ننګرهار	۳۹۵	۳۹۴	۳۹۱	۳	۳۵۱۳	۳۵۵۰۵۳
نورستان	۵۴	۲۹	۲۹	۰	۲۸۶	۲۳۷۴۲
نيرروز	۵۰	۵۰	۴۹	۱	۲۸۴	۱۲۴۳۷
هرات	۳۰۰	۲۵۳	۲۳۰	۳۳	۱۷۳۸	۱۲۳۰۵۶
هلمند	۹۷	۹۷	۹۷	۰	۹۳۷	۹۱۵۳۳۳
وردګ	۱۰۶	۸۴	۶۴	۲۰	۱۳۵	۲۰۵۶۰
مجموعه	۵۳۷۳	۴۶۶۹	۴۳۸۴	۲۸۵	۲۹۵۸۶	۲۵۹۸۹۴۵

فردوس کاوش

بن‌بست سیاسی پس از انتخابات بسیار زودتر از آن‌چه که تصور می‌رفت خودش را نشان داد. حال دیگر واضح است که دو دسته‌ی پیش‌تاز خودشان را برنده‌ی انتخابات ریاست جمهوری می‌دانند. دسته‌ی محمدشرف غنی و دسته‌ی داکتر عبدالله مثل سال ۲۰۱۴ در انتخابات ریاست جمهوری پیش‌تاز اند و هر یک خودشان را برنده می‌دانند. روشن است که اگر کمیسیون مستقل انتخابات یکی از این دسته‌ها را پیروز انتخابات ریاست جمهوری اعلام کند، دسته‌ی دیگر آن را نمی‌پذیرد. این وضعیت همان چیزی است که به آن بن‌بست سیاسی یا بحران انتخاباتی می‌گویند. همان طوری که پیش‌بینی می‌شد، داستان سال ۲۰۱۴ تکرار شده است. تفاوت در این است که برخی از متحدان داکتر عبدالله امروز در کنار آقای غنی هستند و شماری از متحدان آن زمان آقای غنی در کنار داکتر عبدالله. مثلاً در انتخابات سال ۲۰۱۴ جنرال دوستم، کریم خلیلی و ضیا مسعود، متحدان مهم غیر پشتون محمدشرف غنی بودند، ولی در این انتخابات در کنار داکتر عبدالله قرار دارند. عطامحمد نور و امرالله صالح که در انتخابات سال ۲۰۱۴ با عبدالله بودند، حال با غنی هستند. انوارالحق احدی، حاجی ظاهر قدیر، حاجی دین‌محمد و شماری دیگر از متحدان پشتون آقای غنی در سال ۱۳۹۳ حال در کمپ سیاسی داکتر عبدالله جا خوش کرده‌اند. غیر از همین مورد جایه‌جایی‌ها، دیگر همه‌چیز تکرار سال ۲۰۱۴ است. روایت هر دو تیم غیر از موضوع صلح، همان روایت سال ۲۰۱۴ است.

داکتر عبدالله هنوز هم به یک حکومت نیمه‌ریاستی اعتقاد دارد که در آن یک نخست‌وزیر هم وجود داشته باشد. به همین دلیل است که آقای انوارالحق احدی را در نقش رییس اجرایی قرار داده است. بر مبنای این تفکر، قدرت در حکومت مرکزی باید به اشتراک گذاشته شود و نوعی توازن سیاسی و قومی در رأس هرم قدرت به وجود بیاید. داکتر اشرف غنی به حکومت ریاستی تاکید دارد و آقای صالح متحد جدید او هم از داعیه‌ی ایجاد پست نخست‌وزیری دست برداشته است. اما در موضوع

بن‌بست رو شد

شکل دیگر نقل کرده است.

اما در انتخابات کنونی بر عکس این داکتر عبدالله است که آقای غنی را متهم به «مخالفت با صلح» می‌کند. داکتر عبدالله در نشست خبری اخیرش هم گفت که محمدشرف غنی با «صلح» مخالفت کرد. آقای عبدالله این موضوع را توضیح نداده است که غنی به چه صورت با صلح مخالفت کرد، آیا صلحی در راه بود و غنی آن را نساخت؟ داکتر عبدالله بیش‌تر از این نخواست‌ه است که این موضوع را توضیح دهد، اما آقای امرالله صالح معاون اول دسته‌ی انتخاباتی آقای غنی در مصاحبه‌های اخیر خودش گفته است که او و اشرف غنی طرح «کودتای سفید» علیه قانون اساسی، نظم جمهوری و انتخابات را خنثا کرده‌اند. این گفته‌ها نشان می‌دهد که حتماً در پس پرده چیزی در جریان بوده است که دو رهبر حکومت در مورد آن

صلح بحث دو دسته‌ی انتخاباتی فرق می‌کند. در سال ۲۰۱۴ دسته‌ی آقای غنی بود که تیم داکتر عبدالله را به مخالفت با صلح متهم می‌کرد. در آن زمان شعار آقای غنی این بود که در ظرف شش ماه پس از به قدرت رسیدنش صلح را تأمین می‌کند. طالبان هم ادعا دارند که در سال ۲۰۱۴ با آقای غنی یک توافق محرمانه داشتند که بر اساس آن نیروهای این گروه در دهکده‌های پشتون‌نشین زیر سلطه‌ی خود اجازه‌ی برگزاری انتخابات به سود آقای غنی را می‌دهند و آقای غنی هم پس از به قدرت رسیدنش از امضای توافق‌نامه‌ی امنیتی و دفاعی با امریکا امتناع می‌کند و به گروه طالبان پیشنهاد مذاکره‌ی بدون قیدوشرط می‌دهد تا پس از آن مذاکره شروع شود و روند حل سیاسی کلید بخورد. این موضوع را داکتر دادفر سپنتا وزیر خارجه‌ی پیشین کشور هم در کتاب خاطراتش به

اختلاف داشتند. یکی آن را یک فرصت برای تأمین صلح می‌دیده است و دیگری آن را تهدید جدی برای انتخابات، نظم جمهوری و قانون اساسی. به نظر نمی‌رسد که در شرایط کنونی دو طرف بخواهند در این مورد توضیح بدهند. اما یک نکته روشن است و آن این‌که در مورد آن‌چه که «صلح» خوانده می‌شود، بین دو دسته‌ی انتخاباتی اختلاف نظر شدید وجود دارد. ابعاد این اختلاف شاید در ماه‌های آینده رو شود.

چیزی که در این وضعیت مهم است این است که بن‌بست سیاسی ناشی از انتخابات چگونه خواهد شکست و چطوری دو دسته‌ای که با هم اختلاف شدید دیدگاه دارند، کنار بیایند. تغییر موضع سیاستمداران یکی از ثابت‌های فرهنگ سیاسی دو دهه‌ی اخیر بوده است، هیچ بعید نیست که سیاستمداران کنونی متحد غنی و عبدالله فردا موضع عوض کنند. جنرال عطامحمد نور پیش از این منتقد سرسخت موضع آقای غنی در مورد مذاکره با طالبان بود و رییس‌جمهور کنونی را مانع صلح می‌خواند. موضع جنرال نور در این مورد با موضع داکتر عبدالله تفاوت چندانی نداشت. ولی امروز والی پیشین بلخ در کنار همان کسی است که او را مانع صلح می‌خواند. آقای احدی در سال ۲۰۱۴ مخالف سرسخت تشکیل پست صدارت بود ولی حالا این موضوع را پذیرفته است. میانجی‌گرانی که در روزها یا هفته‌های آینده وارد میدان خواهند شد، روی فرهنگ تغییر موضع یک‌شبه‌ی بسیاری از سیاستمداران حساب باز خواهند کرد. واقعیت مهم دیگر این است که کشورهای دخیل، نیز در مناسبات قدرت افغانستان نفوذ دارند. توافق این کشورها با هم‌دیگر هم می‌تواند روی تعاملات داخلی اثرگذار باشد. در انتخابات سال ۲۰۱۴ آقای جان کری به میانجی‌گری آمد و حکومت وحدت ملی را تشکیل داد. روشن نیست که در وضعیت کنونی، واشنگتن این ماموریت را به سفیر خلیل‌زاد می‌سپارد یا نه.

کامل آرای مراکز باقی‌مانده، تغییر می‌کند.

علاوه بر نامزدان، نهادهای ناظر نیز از کمیسیون مستقل انتخابات می‌خواهند که نامزدان را در «تصویر واضح» از وضعیت انتخابات ریاست جمهوری قرار دهند. یوسف رشید، رییس بنیاد انتخابات آزاد و عادلانه افغانستان «فیفا» گفت، به هر اندازه‌ای که وضعیت برای نامزدان انتخابات ریاست جمهوری مشکوک باشد، به همان میزان حساسیت‌ها و شک و تردید در مورد کار کمیسیون افزایش می‌یابد. آقای رشید هم‌چنان از نامزدان انتخابات ریاست جمهوری خواست که به کمیسیون انتخابات زمان دهند تا به شکل شفاف کارش را تکمیل سازد. وی اعلام پیروزی پیش از وقت شماری از نامزدان را «اعمال نفوذ» بر کمیسیون‌های انتخاباتی خواند و افزود که نامزدان می‌خواهند با این کارشان، تاریکی‌های انتخابات دور گذشته را در انتخابات کنونی حاکم سازند.

«کمیسیون همانند نامزدان دسترسی یک‌سان دارد»

در همین حال، دبیرخانه کمیسیون مستقل انتخابات تأیید می‌کند که این کمیسیون مانند نامزدان انتخاباتی، به نتایجی که به سیستم مرکزی ارسال می‌شود، دسترسی دارد.

مسوولان فنی دبیرخانه کمیسیون انتخابات در گفت‌وگو با روزنامه ۸صبح گفتند که حساب‌های کاربری از سوی کمپنی «درمالوگ» ایجاد شده است و کمیسیون با نامزدان انتخاباتی از صلاحیت‌های یک‌سان برخوردار اند. به گفته آنان، این حساب‌های کاربری با توافق کمپنی درمالوگ، کمیسیون مستقل انتخابات، نماینده‌های احزاب و نامزدان ریاست جمهوری بنیاد نهاده شده و کمیسیون نمی‌تواند معلومات و نتایج آرای درج شده را تصحیح و دستکاری کند.

درخواست ایجاد حساب‌های کاربری برای نامزدان انتخابات ریاست جمهوری در نشستی از سوی احزاب سیاسی مطرح شد. آنان در دیدار با مسوولان کمیسیون انتخابات خواسته بودند که حساب کاربری برای نامزدان ریاست جمهوری در چارچوب وب‌سایت این کمیسیون ایجاد شود تا نامزدان بتوانند نتایج و معلومات را به شکل آنلاین مشاهده کنند. نامزدان انتخابات ریاست جمهوری با استفاده از حساب‌های کاربری‌شان، می‌توانند به نتایج انتخابات و جزئیات آن در این وب‌سایت دسترسی پیدا کنند.

مسوولان در دبیرخانه کمیسیون مستقل انتخابات پیش‌تر گفته بودند که فهرست نتایج انتخابات محل‌های رای‌دهی پس ارسال به سرور، به شکل مستقیم به سایت منتقل خواهد شد و معلومات داخل سایت قابلیت ویرایش و حذف را ندارد. قرار است بر اساس تقویم انتخابات ریاست جمهوری، نتایج ابتدایی انتخابات ریاست جمهوری به تاریخ ۲۷ میزان و نتایج نهایی آن به تاریخ ۱۶ عقرب اعلام شود.

نامزدان از طریق حساب‌های کاربری به جدول نتایج انتخابات دسترسی دارند

سوی کمپنی با کمیسیون‌های انتخاباتی شریک می‌شود، هم‌زمان با ۱۲ کاندیدی که حضور دارند (به عنوان یکی از شرکای انتخاباتی)، شریک شود تا ما بفهمیم که آیا کمیسیون انتخابات آمار اصلی را وارد سیستم می‌کند یا با تغییر درج می‌شود.

هم‌زمان با این، فضل‌غنی حَقمل، سخنگوی تیم «صلح و عدالت اسلامی» به رهبری گلبدین حکمتیار هرچند دسترسی به این حساب کاربری را تأیید می‌کند، اما می‌گوید که شماری از جدول‌های نتایج انتخاباتی در چندین محل به شکل یک‌سان اضافه می‌شود. این ادعا در حالی مطرح می‌شود که جزئیات جدول‌های نتایج انتخاباتی در حال به‌روز شدن است و نتایج نیز تا درج

که تا زمان اعلام رسمی کمیسیون‌های انتخاباتی منتظر بمانند و از ادعاهای پیروزی پیش از وقت خودداری کنند.

«ماهیت معلومات شریک شده روشن شود»

هم‌زمان با این، شماری از تیم‌های انتخاباتی خواستار روش شدن ماهیت معلوماتی شده‌اند که از طریق حساب‌های کاربری با آن‌ها شریک می‌شود. آنان از کمیسیون مستقل انتخابات می‌خواهند که چگونه‌گی شریک‌سازی معلومات با آنان را بیش‌تر توضیح دهد.

محمدعارف کیانی، سخنگوی تیم انتخاباتی «امنیت و عدالت» ضمن ابراز نگرانی از مبهم بودن ماهیت معلومات شریک شده، گفت: «تقاضای ما این است، معلوماتی که از

ادعاهای پیروزی پیش از وقت

نامزدان باعث شد که نهادهای انتخاباتی در این مورد واکنش نشان دهند. اکنون تکت‌های انتخاباتی در گفت‌وگو با روزنامه ۸صبح تأیید می‌کنند که از طریق حساب‌های کاربری در سایت کمیسیون مستقل انتخابات به جدول نتایج انتخابات

۶ میزان دسترسی دارند. گفته می‌شود که نتایج مراکز رای‌دهی پس از ارسال به سرور مرکزی، از طریق سایت در دسترس نامزدان قرار می‌گیرد و آنان نیز این نتایج را به شکل لحظه‌به‌لحظه دنبال می‌کنند.

هم‌زمان با اعلام آمار رای‌دهنده‌گان از سوی کمیسیون مستقل انتخابات، نامزدان تأیید می‌کنند که به جدول نتایج انتخابات توسط حساب کاربری‌ای که از سوی کمیسیون مستقل انتخابات برای آنان ایجاد شده است، دسترسی دارند. این حساب‌های کاربری توسط کمیسیون مستقل انتخابات و به درخواست کمپنی «درمالوگ» پیش از برگزاری انتخابات برای نامزدان ایجاد شده است. مسوولان در تکت انتخاباتی ثبات و هم‌گرایی به رهبری عبدالله عبدالله روز سه‌شنبه، ۹ میزان، تأیید کردند که از طریق حساب‌های کاربری به جدول‌های نتایج انتخابات دسترسی دارند. خان‌زمان مدیر، یک تن از سخنگویان این تیم، در گفت‌وگو با روزنامه ۸صبح گفت که جدول نتایج مراکز انتخاباتی پس از ارسال به سیستم مرکزی، با تیم‌های انتخاباتی در جریان گذاشته می‌شود و آنان به تمامی جزئیات آرای فرستاده شده دسترسی دارند. وی تصریح کرد که علاوه بر نامزدان، گروه نظارت تیم‌های انتخاباتی نیز در جریان به‌روزرسانی نتایج آرای مراکز رای‌دهی قرار دارند و جزئیات را لحظه‌به‌لحظه دنبال می‌کنند.

علاوه بر تیم ثبات و هم‌گرایی، مسوولان در تکت‌های انتخاباتی «دولت‌ساز» به رهبری محمدشرف غنی، «صلح و عدالت اسلامی» به رهبری گلبدین حکمتیار و «امنیت و عدالت» به رهبری رحمت‌الله نبیل نیز دسترسی به حساب کاربری در این سایت را تأیید می‌کنند. غفوراحمد جاوید، سخنگوی تیم دولت‌ساز، گفت که آنان به محض درج آرای مراکز انتخابات در سیستم مرکزی، به جزئیات آن از طریق حساب‌های کاربری‌شان دسترسی پیدا می‌کنند. پیش از این، شماری از نامزدان انتخابات ریاست جمهوری ادعا کردند که در انتخابات ۶ میزان به پیروزی رسیده‌اند. عبدالله عبدالله، نامزد تیم ثبات و هم‌گرایی روز دوشنبه در یک کنفرانس خبری اعلام کرد که اکثریت آرا در انتخابات ریاست جمهوری را به دست آورده است. پیش‌تر، محمدحکیم تورسن، نامزد ریاست جمهوری و امرالله صالح، معاون اول تکت دولت‌ساز، از پیروزی در این انتخابات خبر داده بودند. این در حالی است که کمیسیون‌های انتخاباتی و اتحادیه اروپا از نامزدان ریاست جمهوری خواسته بودند

دموکراسی

و پیش شرط‌ها

رنگین دادفر سپنتا

دموکراسی هدیه نیست؛

دموکراسی بر بستر شرایط اجتماعی‌ای ویژه تحقق می‌یابد؛

دموکراسی بستر فرهنگی مساعد می‌خواهد؛

دموکراسی پس‌آمد پیکارهای دموکراسی‌خواهی است؛

دموکراسی تنها انتخابات نیست؛

دموکراسی همان‌گونه که خواست عنان گسیخته حکمدار نیست،

خواست فراقانونی و ضد دموکراتیک شهروندان نیز نیست.

اگر قرار می‌بود که بود و نبود دموکراسی تنها به نتیجه آرای توده‌های ضد دموکرات وابسته می‌شد، تفکیک قوا و کنترل و توازن قوا وجود نمی‌داشت، موانع بر لغو آزادی‌های دموکراتیک، حقوق و آزادی‌های شهروندی در قوانین اساسی و یا در رویه‌ی قضایی کشورهای دارای دموکراسی موجود نمی‌بود، در سال ۲۰۱۹ در کشورهای مانند ایالات متحده، بریتانیا، مجارستان، پولیند، ترکیه، فلیپین و جاهای دیگر نشانی از دموکراسی نبود.

خواست فراقانونی و ضد دموکراتیک شهروندان نیز نیست. اگر قرار می‌بود که بود و نبود دموکراسی تنها به نتیجه آرای توده‌های ضد دموکرات وابسته می‌شد، تفکیک قوا و کنترل و توازن قوا وجود نمی‌داشت، موانع بر لغو آزادی‌های دموکراتیک، حقوق و آزادی‌های شهروندی در قوانین اساسی و یا در رویه‌ی قضایی کشورهای دارای دموکراسی موجود نمی‌بود، در سال ۲۰۱۹ در کشورهای مانند ایالات متحده، بریتانیا، مجارستان، پولیند، ترکیه، فلیپین و جاهای دیگر نشانی از دموکراسی نبود.

اجتماعی و طبقاتی و سرگردان در گستره جامعه را، حضور مردم می‌انگارند. به سخن دیگر همان گونه که در تمام جوامع توده‌وار، مانند فاشیسم، زیر نام انتخابات و تبلور اراده مردم، با توسل به ابزار دموکراسی بدترین نوع استبداد مدرن بر مردم حقنه شد، در دموکراسی بدون دموکرات‌ها و جمعیت‌های فرو کاویده از مردم به توده‌های فاقد جایگاه طبقاتی و باورمند به ارزش‌های شهروندی نیز احتمال مسخ دموکراسی به فیستوال جعل و ریا وجود دارد. برخلاف تصور عوام‌گرایانه که دموکراسی را به انتخابات و یا حاکمیت اکثریت فرو می‌کاود، چنین مولفه‌های برای سخن گفتن از موجودیت دموکراسی اگر چه ضروری اند اما به تنهایی کافی و تعیین کننده نیستند. به همین دلیل است که در دموکراسی‌های معاصر بر «دولت مبتنی بر نظام قانون اساسی دموکراتیک» که در آن قواعد بازی برای صاحبان قدرت یعنی مردم و نمایندگان آن‌ها یعنی آنانی که برگزیده می‌شوند، از پیش تدوین شده‌اند. و این امر در دموکراسی‌های پایدار به یک امر پذیرفته شده ارتقا یافته است. به این گفتمان من در جاهای دیگر پرداخته‌ام اما در این‌جا موضوع بحث من چیز دیگری است. دموکراسی حوزه دل‌خواه کنش اکثریت نیست. اکثریت باید مقید و پایبند در حصار و محدودیت‌های قانون اساسی دموکراتیک عمل کند و چنین قوانینی در دموکراسی‌ها تدابیر فراوانی را در نظر گرفته‌اند تا حکومت اکثریت سیاسی نتواند به ابزار اعمال سلطه و زور بر اقلیتی که انتخابات را باخته است، تبدیل شود. مهم‌ترین پیش شرط‌های تحقق و کارایی دموکراسی عبارت اند از:

- موجودیت درجه‌ای از پیش‌رفت اقتصادی،
- توزیع عادلانه منابع قدرت در یک جامعه،
- موجودیت پیش‌شرط‌های اجتماعی، سیاسی، حقوقی و بین‌المللی،
- پیش‌شرط‌های فرهنگی.

موضوع مورد نظر من در این نوشته عمدتا پیش شرط فرهنگی به مثابه یکی از پیش شرط‌های تحقق دموکراسی است. بدون شک میان شرط‌های یادشده پیوند عمیقی وجود دارد و نه تنها نمی‌توان آن‌ها را به مثابه مؤلفه‌های انتزاعی در نظر داشت بلکه حتما باید کلیت و پیوستگی ارگانیک آن‌ها را در دآوری‌های علمی و سیاسی به مثابه عوامل مشخص و تعیین کننده در نظر گرفت. گاهی دیده می‌شود که تعدادی از پژوهش‌گران عرصه دموکراسی برخی از پیش شرط‌ها را شامل مسایل اجتماعی و برخی دیگر از محققان همان پیش شرط‌ها را شامل حوزه فرهنگی تلقی می‌کنند. به گونه مثال کثرت قومی و تباری در یک جامعه از منظر برخی‌ها شامل پیش شرط‌های اجتماعی می‌شود؛ در حالی که برخی دیگر آن را شامل شرط‌های فرهنگی می‌پندارند. از جمله منفرد

شمید (Manfred G. Schmiedt)پژوهشگر نام‌دار آلمانی در عرصه تیوری‌های دموکراسی، این موضوع را از جمله پیش شرط‌های فرهنگی می‌داند. در حالی که به گمان من ارجح این است که این شرط را مشمول مسایل اجتماعی دانست. در این پیوند آن‌چه که در گفتمان دموکراسی واجد اهمیت است، این است که جوامعی که تنوع تباری آن کمتر است و مشکل اقلیت و اکثریت تباری در آن به مثابه یک دیسکورس قدرت و مشارکت در اولویت قرار ندارد، تحقق دموکراسی آسان تر است. اگر چه در تمام دنیا هیچ ملت کلانی را نمی‌توان نشان داد که در آن یک تبار و یا یک قوم وجود داشته باشد. اما در جاهای که این معضل به عنوان مسئله اساسی ملت‌شهروند وجود ندارد، هم تحقق دموکراسی آسان‌تر است و هم ثبات آن. به سخن دیگر در فرایند تحقق دموکراسی یکی از دشواری‌هایی که، به ویژه در دموکراسی‌های جوان موجب تنش می‌شود، همین چگونگی فراهم‌آوری شرایط عادلانه مشارکت همه شهروندان در فرایندهای تصمیم‌گیری و اعمال قدرت است. این مسئله در جوامعی که تنوع تباری و زبانی کمتری دارند موجب تنش اجتماعی و حقوقی کمتر می‌شود. تجربه دموکراسی‌های قدیمی و دموکراسی‌های مهاجرپذیر مانند کانادا نشان می‌دهد که می‌توان با این معضل از طریق فراهم‌آوری چانس‌ها و زمینه مشارکت برابر و تعبیر و تعریف ملت به مثابه یک جمع سیاسی و حقوقی مقابله کرد. با در نظر داشت پژوهش‌های کاراتنکی (Karatnycky) در این پیوند، می‌توان گفت که دموکراسی در کشورهایی که دارای یک‌دستی تباری و زبانی بیشتری اند، با ثبات‌تر است.

موجودیت وفاق و اجماع میان شهروندان و نخبگان سیاسی یک جامعه، یکی دیگر از پیش شرط‌های فرهنگی برای استقرار و ثبات دموکراسی در یک کشور است. برگ-شلوسر و میتشیل (Berg-Schlusser and Mitchell) در مطالعاتی که در این پیوند در سال ۲۰۰۰ انجام دادند، به این موضوع پرداخته‌اند. با همه تغییر در رویکردهای شهروندان نسبت به موضوع حاکمیت مردم، نوعی از اجماع و وفاق میان مردم و میان رهبران سیاسی در تداوم دموکراسی می‌تواند مولفه‌ی نیرومندی برای استقرار و ثبات باشد. به گونه مثال اگر با اوج نارضایتی و نوسانات مرحله‌یی و شیوع فقر اقتصادی و اشاعه‌ی ناامنی و یا تقلب‌های پایدار و وسیع انتخاباتی مردم و نخبگان سیاسی از دموکراسی بیزاری نشان دهند، ثبات و استقرار دموکراسی آسیب می‌بینند و زمینه‌ی ارتقای رهبران عوام‌زده، نژادگرا و متمایل به نظام اوتوریتر و قدرت‌گرا بیشتر شده و دموکراسی ناپایدار می‌شود.

تحقق و پایداری دموکراسی را نمی‌توان بدون اراده‌ی شهروند باورمند به دموکراسی و موجودیت

نهادهای حراست کننده از دموکراسی اجرایی کرد. آلکسی توکویل (Alexis de Tocqueville) در مطالعات خود در باره فرهنگ‌سیاسی بر این امر تاکید می‌کند که دموکراسی‌ای که مردم به آن باورداشته باشند و آن را آگاهانه پذیرفته و به فرهنگ جمعی ارتقا داده باشند، ژرفتر و استوارتر است. وی در مطالعاتش در باره جامعه‌ی امریکا در قرن نهم به این باور رسید که دموکراسی به معنای دنیایی با فرهنگ مدرن است و از این منظر یگانه ال‌ترناتیف است. وی دموکراسی را تنها یک نظام سیاسی و یا شیوه حکومت‌داری تلقی نمی‌کند بلکه به این باور است که دموکراسی حالت تعمیم‌یافته‌ی اجتماعی است. حالتی که مردم به آن باور دارند و با تحقق آن، جامعه پیوسته به سوی برابری بیشتر سیر می‌کند.

مباحث تاثیر فرهنگ به مثابه عامل تسهیل‌کننده و پشتیبان و یا مانع و بازدارنده در فرایند دموکراسی مباحث نوی نیستند. از جمله در مطالعات جامعه‌شناسی‌دینی بر این امر اشاره‌های فراوان وجود دارد. برخی از پژوهشگران بر این باور اند که میان تعلق به برخی از ادیان و نیرومندی دین‌باوری و دین‌خویی مومنان و فرایند گسترش، استمرار و استقرار دموکراسی و یا عدم آن پیوند نیرومندی وجود دارد. اگر مومنان نظام سیاسی را به مثابه یک نظام خدادادی و تعیین شده از ازل و یا نظام حاکمیت الهی تلقی کنند و قدرت‌سیاسی را برخاسته از مشیت الهی تعبیر کنند و یا به سخن دیگر منبع و منشأ حاکمیت سیاسی بر روی زمین را ربانی و خدایی بدانند و با چنین تعبیری با زمینه‌سازی قدرت سیاسی مقابله کنند، در این صورت برای این تلقی که دموکراسی حاکمیت مردم است و از اراده مردم ناشی می‌شود، کمتر جایی می‌ماند. در برابر این برداشت، برخی از پژوهش‌گران عرصه دموکراسی بر بنیاد یک باور خردبیدار و دنیاگرایانه بر این پندار اند که چنین برداشت فرهنگی و دین‌مدارانه تحقق دموکراسی را دشوار می‌سازد. جانب‌داران تلقی‌ای که دموکراسی را افزون بر مسایل دیگر یک پروژه سکولار می‌انگارد به این باور اند که به هر اندازه که درجه سکولاریسم در یک جامعه بتواند و یا توانسته باشد، نهادینه شود، به همان اندازه هم استقرار دموکراسی آسان می‌شود. پژوهش‌های تجربی «خانه آزادی» (Freedom House) در پایان قرن بیستم نشان می‌دهد که از ۸۸ کشوری که این نهاد آن‌ها را به عنوان «کشورهای آزاد» تصنیف کرده است، ۷۹ کشور دارای اکثریت مردم باورمند به دین مسیح بوده‌اند. و از ۶۷ کشوری که این نهاد آن‌ها را غیرآزاد تعبیر کرده است، تنها یازده کشور دارای اکثریت ترسایی بوده‌اند.

ادامه در صفحه ۸

بودجه اختصاصی شمارش آراء

بنا بر پیشنهاد رئیس سنا، رئیس جمهور افغانستان سه میلیون افغانی بودجه را از کود ۹۱ به منظور پرداخت معاشات پدران روسای کمیسیون‌های انتخاباتی منظور می‌دارد.

ریش بموری لسلای افغانتان

انتخابات ۹۸

پیام تبریکی

به تیم‌های برنده

موسی ظفر

خبرنگاران ما پس از مصاحبه با شما به‌صورت کامل و بدون هیچ سوراخ مصنوعی به خانواده‌های عزیزشان برمی‌گردند. ما متوجه تقلب رقبای شما بودیم. آن‌ها برای این‌که جلو راهیابی شما به ارگ را بگیرند، حدود شش میلیون نفر را مهاجر کردند، «شصت درصد» از خاک افغانستان را به طالبان لعین که جاسوس پاکستان هستند تقدیم کردند و با عساکر طالبان عکس یادگاری گرفتند. بعضی افراد حتا از عمل کرد قبلی شما یک مقدار انتقاد کردند که در یک دموکراسی سالم چنین کاری اشتباه مطلق است. به هر صورت، خوشحالیم از این‌که در هفت‌ها محل رای‌دهی شما برنده هستید و دوباره به کوه نمی‌روید. دست خوش.

تیم صلح و عدالت (حنیف اتمر)

شکی نیست که وطن به صلح نیاز دارد و انتخابات مانع بزرگی در راه دموکراسی، مردم‌سالاری، صلح، امنیت و عدالت است، اما از این‌که تا آخرین لحظه از کاندیداتوری خود انصراف ندادید دست‌تان را به سردی می‌فشاریم. الحق که برنده اصلی این انتخابات شما هستید. در چندین ورق شمارش آراء که در فضای مجازی به نشر رسیده تعداد آرای شما قابل ملاحظه است. اگر رای بقیه کاندیدان را در نظر نگیریم شما بیش‌ترین رای را برده‌اید و به‌صورت قانونی حق دارید رئیس‌جمهور این مملکت باشید. از این‌که تا حال برنده‌گی خود را توسط اعلامیه مطبوعاتی به سمع ما نرسانده‌اید شدیداً نگران هستیم. کجا هستی تو او ناجوان؟

تیم‌های بقیه نامزدان (به غیر از داکتر فاروق نجرابی)

هرچند تقلب سیستماتیک باعث شد تا شما نتوانید اعتماد مردم را جلب کنید و در روز انتخابات رای قابل‌ملاحظه بگیرید، ولی برنده‌گی شما پیش ما محرز است. همین که تقلب نکرده‌اید، خودش به صد پیروزی می‌ارزد. به قول علماء، ارگ امتیاز چند روزه است اما صداقت، راستکاری و عدم محبوبیت شما امتیازات همیشه‌گی است و در روز قیامت از آتش جهنم نجات‌تان می‌دهد. تبریک‌تان باشد که از جهنم بچ شدید.

تیم داکتر فاروق نجرابی

پیروزی، موفقیت، دستیابی، توفیق و کامیابی شما در انتخابات کنونی را به جمعیت افغانستانی، نفوس مملکت زندانی، سکنه جهان فانی، مردم سرافراز بغلانی، یخچال و موتر جاپانی، هندو و یهود و نصرانی، جمی‌های خزانی، جاکت‌های زمستانی و خانواده‌های قربانی تبریک و تهنیت و تسلیت عرض نموده از خداوند برای شما سعادت، متانت، مناعت، قناعت، شجاعت، شفاعت، نقاهت، نجابت، حمایت، حکایت، اصابت، شکایت و اجابت‌های بیش‌تر می‌خواهیم. در انتخابات بعدی بازهم شما انتخاب اول ما خواهی بود. لطفاً خود را کاندید نمایند. اگر آقای حسیب آرین و بشیر بیژن را دیدید سلام برسانید و بگویید به شدت دلتنگ‌شان هستیم.

با نشر گزارش‌های دقیق از محلات رای‌دهی در فضای مجازی توسط کمپاینان محترم دسته‌های انتخاباتی، ما مردم شریف افغانستان به این نتیجه رسیده‌ایم که تمامی چهارده کاندیدای باقی‌مانده در رقابت برنده هستند و این انتخابات فقط یک بازنده داشت که متأسفانه آن‌هم ما هستیم. از این بابت جداً معذرت می‌خواهیم. امیدواریم در روزهای آینده بیش‌تر روی اعصاب ما راه بروید و روان ما را با ریگمال زبان‌تان جلا بخشید. لطفاً پیام‌های تبریکی مختص تیم‌تان را با دقت و حوصله مطالعه فرمایید.

دسته انتخاباتی تیم دولت‌ساز (اشرف غنی)

کامیابی و راه‌یافتن شما به ارگ ریاست‌جمهوری را از صمیم قلب متوجه هستیم. منشور انتخاباتی شما کاملاً واضح بود و با خواندن هر خط آن فهمیدیم که دولت بعدی را تیم شما می‌سازد. آن ۴۷۳ رای را که شما در ولسوالی انگوردره ولایت ننگرهار برده‌اید و نسبت به تیم‌های رقیب‌تان پیش‌تاز هستید، در حقیقت نمونه‌ای از آرای کل افغانستان است. ما مردم افغانستان وقت نداشتیم که در ولایات دیگر رای بدهیم. به همین دلیل تصمیم گرفتیم هر آن‌چه را مردم انگوردره تشخیص دادند، قبول کنیم. بدبختانه بعضی آدم‌ها در ولایات دیگر نیز رای داده‌اند و از تیم رقیب شما حمایت کرده‌اند اما غلط کرده‌اند. شما «بسج» شوید و از روی همان ولسوالی نتیجه نهایی را اعلام کنید. ما کی هستیم که نپذیریم؟

تیم ثبات و همگرایی (عبدالله عبدالله)

اجازه دهید نخست بابت این‌که بازهم امسال کاندید داشتید و عکس داکتر صاحب را در خدمت مظلوم و رنج‌دیده افغانستان قرار دادید از شما سپاس‌گزاری کنیم. راستش ما به عکس کاندیدای شما عادت کرده‌ایم و در صفحه رای‌گیری که عکس داکتر عبدالله نباشد هیچ مزه نمی‌تد. در قدم بعدی کامیابی شما را به کافه ملت افغانستان تبریک عرض می‌کنیم. شما در انتخابات قبلی، قبلی‌تر و قبلی‌ترین نیز برنده بودید. مهم نیست اگر به ارگ رفتید و از «آرای پاک ما» دفاع کردید یا نه. ولی برای ما رئیس‌جمهور هستید و «دولت موازی» شما پیش ما مشروعیت دارد. از سخنرانی شما دریافتیم که دارید کابینه می‌سازید. لطفاً محکم‌تر بسازید. کابینه قبلی شما زیاد هنگ می‌شد و در تاریکی فلاش نمی‌زد.

تیم گلبدین حکمتیار

موفقیت تیم شما را به تمام مردم افغانستان، بالاخص خانواده شهداء، بیوه‌ها، یتیمان، بی‌جاشدگان داخلی و خارجی، شهدای حمله انتحاری فاینست و سرک میدان‌هوایی تبریک عرض نماییم. مبارزه شما در راستای دستیابی به ارگ ریاست‌جمهوری ستودنی است و خوشحالیم که بالاخره توانستید از سد کفار و مشرکین، مخصوصاً دولت انگلیس و آلمان و مردم افغانستان عبور کنید و به آرزوی دیرینه خود دست یابید. بالا رفتن تحمل شما در عرصه زر زر خبرنگاران درخور صد ستایش است و نهایت خرسندیم از این‌که

عظیمی افزون بر فلم برداری و کارگردانی، تهیه‌کننده‌گی سریال کلک ششم را برعهده داشت و پول ساخت این سریال را قرض گرفت.

با ساخت سریال‌های هراتی فصل تازه‌ای در تولید فلم و سریال آغاز شد. هرچند پیش از آن خیلی‌ها با استفاده‌ی گویش هراتی مخالف بودند و آن را سبب شکست سریال می‌دانستند، اما برعکس گویش هراتی باعث استقبال بیش‌تر از سریال شد.

سریال‌های هراتی در سایت یوتیوب بیش از ۴۰ میلیون بازدید داشته و ساکنان ولایت‌های مختلف افغانستان و فارسی‌زبانان ساکن ایران، تاجیکستان و کشورهای اروپایی، گویش هراتی را بسیار شیرین توصیف کرده‌اند. عظیمی داستانی را بازگو کرد که مسؤول یکی از شبکه‌های پربیننده در کابل گفته بود به این شرط حاضر است سریال را نشر کند که گویش هراتی آن حذف و دوباره با گویش کابلی صداگذاری شود، اما این خواست رد شد و سریال از نشر باز ماند.

آقای عظیمی باور دارد که ساخت سریال با گویش هراتی، این گویش را ثبت تاریخ کرده است و سال‌ها بعد اگر این گویش از بین هم برود، سریال‌های او هم‌چنان ماندگار خواهد بود.

سینما حرام نیست، حاضریم با عالمان دین مناظره کنیم چندی پیش رییس حج و اوقاف هرات در گفت‌وگو با روزنامه‌ی ۸صبح با ایده‌ی ساخت سینما در این شهر مخالفت کرد و ساخت مکانی به نام سینما را برای عالمان غیرقابل قبول دانست.

این گفته‌های رییس حج و اوقاف هرات با واکنش‌های زیادی روبه‌رو شد و بسیاری از آن انتقاد کردند. عبدالرشید عظیمی باور دارد دیدگاهی که از سینما نزد برخی مردم و عالمان دین وجود دارد، اشتباه و تحریف شده است. او تاکید می‌کند که سینما حرام و مردود نیست و حاضر است در این مورد با عالمان دیدن مناظره و حرام نبودن سینما را ثابت کند.

آقای عظیمی می‌گوید اگر سینما حرام باشد، پس تماشای فیلم سینمایی «محمد رسول‌الله» و دیگر ساخته‌های اسلامی سینمایی هم حرام است. از دید او، نشر تولیدات سینمایی هندی، ترکی و غربی سبب بدبینی مردم نسبت به هنر سینما شده است، اما محصولات سینمایی تولید شده در افغانستان محتوای اسلامی دارد.

به گفته‌ی او هنرمندان تلاش می‌کنند با ساخت محصولات داخلی سینمایی مردم را از تماشای سریال‌های خارجی که خلاف فرهنگ و دین افغانستان است، باز دارند، اما برخی عالمان دین به جای حمایت از سینماگران، فتوای حرام و مردود بودن سینما را صادر می‌کنند.

با همه‌ی این‌ها عظیمی می‌گوید که پس از ۲۰ سال فعالیت در سینما، حالا می‌خواهد تمام تجهیزات سینمایی خود را لیلام کرده و «هنر هفتم» را ترک کند.

سینماگر هراتی تجهیزات سینمایی‌اش را لیلام کرد

آقای عظمی می‌گوید افرادی که از طریق این فلم و هنر سینما به مقام‌های بلند حکومتی و امکانات مالی دست یافته‌اند، حالا سینما و هنرمندان را فراموش کرده و دیگر دغدغه‌ای در مورد این هنر ندارند و شاید از یاد برده‌اند که زمانی از همین سینما رشد کردند و در جایگاه کنونی قرار دارند.

عبدالرشید عظیمی در کنار ساخت فلم‌های سینمایی، ساخت چندین مستند را نیز در کارنامه‌ی خود دارد و تولید مستندی در مورد پیشینه‌ی کاشی‌سازی در هرات از جمله کارهای مشهور او به شمار می‌رود.

سریال‌های تلویزیونی با گویش هراتی تا چند سال پیش گویش هراتی در فلم و سریال‌ها جایگاه مناسبی نداشت. حتا فلم و سریال‌هایی که در خود هرات تولید می‌شد، با گویش کابلی بود.

برای نخستین‌بار تولید سریالی با گویش هراتی با استقبال کم‌پیشینه‌ی مخاطبان روبه‌رو شد. سریال «فیس‌بوک دات کام» داستان کلاه‌برداری‌های اینترنتی را روایت می‌کند و در سال ۲۰۱۴ میلادی تولید شده است.

پس از فیس‌بوک دات کام، سریال‌های «زبان زرگری» و «کلک ششم» با داستان مهاجرت به اروپا و تقسیم میراث، با گویش هراتی تولید شد و این مجموعه سریال‌ها با نام سه سریال هراتی شهرت یافت.

علی یعقوبی، نویسنده و وکیل‌احمد صافی، تهیه‌کننده‌ی دو سریال فیس‌بوک دات کام و زبان زرگری هستند و عبدالرشید عظیمی، فلم‌بردار و کارگردان آن‌ها است.

سینما حمایت کنند و پشتی‌بانی از هنر وظیفه‌ی آن‌ها است.

آقای عظیمی می‌گوید با پول فروش تجهیزات سینمایی که با هرکدام آن‌ها خاطره‌ها دارد و زمانی آرزو داشت آن‌ها را در اختیار داشته باشد، می‌خواهد کسب‌وکار تجاری آغاز کند و آینده‌ای بهتر برای خانواده‌اش رقم بزند.

فلمی که غوغا کرد

در سال ۱۳۸۵ خورشیدی فلم سینمایی گل‌چهره که داستان ازدواج زیر سن دختری نوجوان را روایت می‌کند، توسط عبدالرشید عظیمی ساخته شد.

این فلم در جشنواره بین‌المللی فلم‌های مستند کابل به عنوان فلم برتر سال انتخاب شد و چهار جایزه این جشنواره را نیز کسب کرد.

فلم گل‌چهره آن زمان میان مردم گل کرد و شبکه‌های تلویزیونی معتبر و پربیننده در مرکز کشور هم آن را نشر کردند. در این فلم مریم سما، عضو کنونی مجلس نماینده‌گان، نقش گل‌چهره را بازی کرده و در اجرای نقشش بسیار موفق بوده است.

پس از«گل‌چهره»، «عکس یادگاری» یکی دیگر از ساخته‌های پرطرفدار عبدالرشید عظیمی است که داستان تجاوز جنسی پسر یک نماینده‌ی پارلمان بر دختری نوجوان و انتقام گرفتن از عاملان تجاوز را روایت می‌کند. این فلم سال‌ها پیش در نبود امکانات فنی امروز و با بودجه‌ی مالی اندک ساخته شد و مردم حالا از آن‌ها خاطره‌های زیادی دارند.

از نوجوانی علاقه‌مند سینما شد و وقتی در ایران مهاجر بود، دوره‌های کوتاه‌مدت آموزش فلم‌برداری و دیگر هنرهای سینمایی را فرا گرفت. با سقوط رژیم طالبان در سال ۱۳۸۱ خورشیدی، به هرات برگشت و با وجود امکانات کم آن زمان فعالیت سینمایی را آغاز کرد؛ زمانی که فقط یک شرکت در هرات تجهیزات سینمایی وارد می‌کرد و سینماگران برای باتری یا قطعه‌ی تخریب شده دوربین هفته‌ها منتظر می‌ماندند.

دهه‌ی هشتاد فیلم‌های افغانی طرفدار زیادی داشت و فیلم «گل‌چهره» با داستان ازدواج‌های زیرسن به عنوان فیلم برتر سال ۱۳۸۵ خورشیدی انتخاب شد و چهار جایزه‌ی یکی از جشن‌واره‌های فیلم در کابل را کسب کرد. تولید سریال‌های «فیس‌بوک دات کام»، «زبان زرگری» و «کلک ششم» با گویش هراتی یکی دیگر از کارهای مهم او است؛ سریال‌هایی که با استقبال بی‌سابقه‌ی مردم روبه‌رو شد.

عبدالرشید عظیمی، فلم‌بردار، کارگردان، تهیه‌کننده و فلم‌نامه‌نویس مشهور هراتی، پس از ۲۰ سال فعالیت هنری تجهیزات کاری خود را لیلام کرده و می‌خواهد دنیای سینما را ترک کند. این سینماگر از بی‌مهری‌ها در برابر هنر انتقاد دارد و می‌گوید اگر سینما حرام و مردود است، پس عالمان دین نباید فلم محمد رسول‌الله و دیگر ساخته‌های سینمای اسلامی را تماشا کنند.

جام زهر می‌نوشم و سینما را ترک می‌کنم

عبدالرشید عظیمی، فلم‌بردار، کارگردان، تهیه‌کننده و فلم‌نامه‌نویس هراتی، دو دهه سابقه‌ی فعالیت در بخش‌های گوناگون هنر سینما دارد.

شغل پدری او رادیوسازی بود و هنگام کودکی به این فکر افتاد که افراد چگونه داخل تلویزیون ظاهر می‌شوند. زمانی که در ایران مهاجر بود، کنجکاوی در مورد تلویزیون سبب شد دوره‌های حرفه‌ای فلم‌برداری و دیگر بخش‌های سینما را فرا بگیرد. با سقوط رژیم طالبان، به هرات برگشت و فعالیت سینمایی خود را به گونه‌ی رسمی آغاز کرد.

عظیمی تا کنون بیش از ۳۲ فلم کوتاه و بلند سینمایی، مستند و سریال تلویزیونی ساخته و به گفته خودش خود را وقف سینما و هنر کرده است. او به تازه‌گی تصمیم گرفته که تجهیزات کاری سینمایی خود را لیلام و دنیای سینما را ترک کند. این هنرمند باور دارد که حکومت در صورتی از هنر و هنرمندان حمایت می‌کند که آن‌ها در خدمتش باشند، اما هنرمندان نباید خود و هنرشان را به حکومت‌ها بفروشند. عظیمی تاکید می‌کند که بازرگانان و سرمایه‌داران باید از رشته‌های مختلف هنری به ویژه

دکترهنی،ابوبلگولواومالداری وزارت زراعت، آبیاری ومالداری

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت دولت جمهوري اسلامي افغانستان

Islamic Republic of Afghanistan
Ministry of Agriculture, Irrigation & Livestock

معينيت مالي و اداري
برنامه های بانک انكشاف آسيايي

(تعديل در متن و ميعاد دعوت به داوطلبی اظهار علاقمندی)

شماره دعوت به داوطلبی: MAIL/HVCDSP/ABE-001

د کرنیزو سوداگرو د پام وې !

د ښوالی د ځنځيروي ارزښت د ودې سکتوري پروژه HVCDSP د هېواد په کچه د ښوالی او کرنيزې سوداگرۍ په برخه کې يوه ستره پروژه ده، چې د کرنې، اوبو لگولو او مالدارۍ وزارت په چوکاټ کې د هېواد په يوولسو ولايتونو (کابل، لوگر، پکتيا، پکتیکا،خوست، غزني، وردگ، ننگرهار، کنړ، لغمان او باميان) کې کار کوي. ياده پروژه په هېواد کې د کرنيزې سوداگرۍ د لا پرمختگ په پار په پام کې لري ترڅو د هېواد په يوولسو ولايتونو کې د ښوالی په برخه کې له کرنيزو سوداگرو سره بلا ناغه مرسته وکړي.

ياده پروژه د اسيا پرمختيايي بانک ADB په مالي مرسته د کرنې، اوبولگونې او مالدارۍ وزارت په تخنيکي مرسته په هيواد کې د کرنيز محصول توليد په عصري ټيکنالوژۍ سره، د کرنيزو سوداگرو لپاره د پروسس موثریت او د مارکيټ ظرفيت لوړول، د کرنيزو محصولاتو لپاره نړيوال پيژندل شوي نوم ورکولو په هدف کار کوي،

د ښوالی د ځنځيروي ارزښت د ودې سکتوري پروژه د کرنيزو سوداگرو د بلاعوضه مرسته Grant د ترلاسه کولو د لياالتيا معلومولو پاڼه EOI د ټولنيزو رسنيو او سايتونو له لارې 2, October 2019 نيټه په نشر سوي، ټول وې کرنيز سوداگر (ښوالی سوداگر) کولی شي چې د لياالتيا ښودنې پاڼه ډکه او د 21 October 2019 پورې د پروژې مرکزي دفتر چه د کرنی، اوبو لگونی او مالدارۍ وزارت کی شتون لري يا هم په ذکر شوو ولايتونو کې د پروژې ساحوي دفترونو ته وسپاري.

نوټ: د يادو ولايتونو کرنيزو سوداگرو ته خبر ورکول کيږي تر څو د کرنيزو تشبثاتو په برخه کې د بلا ناغه مرستو د ترلاسه کولو لپاره د يادې پروژې له چارواکو سره د لاندې پرېښاييک له لارې اړيکه ونيسي.

Agribusiness.hvcdsp@mail.gov.af

دکترهنی،ابوبلگولواومالداری وزارت زراعت، آبیاری ومالداری

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت دولت جمهوري اسلامي افغانستان

Islamic Republic of Afghanistan
Ministry of Agriculture, Irrigation & Livestock

معينيت مالي و اداري
رياست تهیه و تدارکات
آمریت تدارکات اجناس و خدمات غیر مشورتی.

اطلاعیه تصمیم اعطای قرارداد

بدینوسیله به تاسی از فقره (۲) ماده چهل و سوم قانون تدارکات به اطلاع عموم رسانیده می شود، که پروژه زراعت و مالدارۍ به اشتراک مردم CLAP وزارت زراعت، آبیاری ومالداری در نظر دارد، قرارداد، تهیه و کرایه گیری ۱۵ عراده وسایط برای ولایات ننگرهار، هرات، کابل، پروان، لوگر، بغلان وبلخ را با شرکت محترم مسافبرۍ، تکسی رانی و باربری بین المللی کابل کاروان دارای جواز نمبر (D-24699) آدرس- اطاق ۳۲ جوار سیلوی مرکزی ناحیه ۳ کابل ، افغانستان به قیمت مجموعی (۵,۹۰۹,۴۰۰,۰۰) پنج میلیون نه صدو نه هزارو چهارصد افغانی اعطاء نماید.

اشخاص حقیقی و حکمی که هرگونه اعتراض در زمینه داشته باشند، می توانند اعتراض خویش را از تاریخ نشر این اعلان الی هفت روز تقویمی طور کتبی توأم با دلایل آن به ریاست تدارکات، وزارت زراعت، آبیاری ومالداری واقع جمال مینه ناحیه سوم کابل، افغانستان طبق احکام ماده پنجاهم قانون تدارکات ارائه نمایند.

این اطلاعیه به معنی عقد قرارداد نبوده و الی تکمیل میعاد فوق الذکر و طی مراحل قانونی بعدی، قرارداد منعقد نخواهد شد.

Publisher:
Sanjar Sohail, sanjarsohail@yahoo.com

Editor-in-Chief:
Ferdaws Kawish
ferdawskawisha@yahoo.com

Facebook.com/8am.af
Youtube.com/HashteSubhdaily
Twitter.com/@Hashtesubhdaily
instagram.com/8am.af_official
www.8am.af

صاحب امتیاز: سنجر سهیل
مدیرمسول: فردوس کاوش
معاون مدیرمسول: وحید پیمان
گزارش تحقیقی: علی آرش
خبرنگاران: خلیل اسیر، سیدحسن حسینی، رضا مرادی، فهیم امین، حبیب بهش و علی شاه حقمل

ویراستار: علی نظری، س.نونین
صفحه آرایی: مرادی و عبدالواسع
مسوول رسانه‌های اجتماعی: نورعلی فرحت
ویدیو: امید نبی‌زاده، حسن آذرهمر
پذیرش اعلان: ۰۷۰۰۱۷۵۵۱۰ - ۰۷۸۸۸۷۹۹
نشانی پستی: صندوق پستی ۲۵۰۳۸، پسته‌خانه مرکزی، کابل، افغانستان
نشانی دفتر کابل: جاده شیرپور، ناحیه دهم، کابل، افغانستان
ایمیل روزنامه: 8am.daily@gmail.com

۸صبح نوشته‌ها را ویرایش می‌کند. سرمقاله بازتاب‌دهنده‌ی دیدگاه ۸صبح است. سایر دیدگاه‌های مطرح‌شده در مقاله‌ها، به نویسندگان آن برمی‌گردد.

محمدحسین نیکخواه

از نوجوانی علاقه‌مند سینما شد و وقتی در ایران مهاجر بود، دوره‌های کوتاه‌مدت آموزش فلم‌برداری و دیگر هنرهای سینمایی را فرا گرفت. با سقوط رژیم طالبان در سال ۱۳۸۱ خورشیدی، به هرات برگشت و با وجود امکانات کم آن زمان فعالیت سینمایی را آغاز کرد؛ زمانی که فقط یک شرکت در هرات تجهیزات سینمایی وارد می‌کرد و سینماگران برای باتری یا قطعه‌ی تخریب شده دوربین هفته‌ها منتظر می‌ماندند.

دهه‌ی هشتاد فیلم‌های افغانی طرف‌دار زیادی داشت و فیلم «گل‌چهره» با داستان ازدواج‌های زیرسن به عنوان فیلم برتر سال ۱۳۸۵ خورشیدی انتخاب شد و چهار جایزه‌ی یکی از جشن‌واره‌های فیلم در کابل را کسب کرد. تولید سریال‌های «فیس‌بوک دات کام»، «زبان زرگری» و «کلک ششم» با گویش هراتی یکی دیگر از کارهای مهم او است؛ سریال‌هایی که با استقبال بی‌سابقه‌ی مردم روبه‌رو شد. عبدالرشید عظیمی، فلم‌بردار، کارگردان، تهیه‌کننده و فلم‌نامه‌نویس مشهور هراتی، پس از ۲۰ سال فعالیت هنری تجهیزات کاری خود را لیلام کرده و می‌خواهد دنیای سینما را ترک کند. این سینماگر از بی‌مهری‌ها در برابر هنر انتقاد دارد و می‌گوید اگر سینما حرام و مردود است، پس عالمان دین نباید فلم محمد رسول‌الله و دیگر ساخته‌های سینمای اسلامی را تماشا کنند.

جام زهر می‌نوشم و سینما را ترک می‌کنم

عبدالرشید عظیمی، فلم‌بردار، کارگردان، تهیه‌کننده و فلم‌نامه‌نویس هراتی، دو دهه سابقه‌ی فعالیت در بخش‌های گوناگون هنر سینما دارد.

شغل پدری او رادیوسازی بود و هنگام کودکی به این فکر افتاد که افراد چگونه داخل تلویزیون ظاهر می‌شوند.

زمانی که در ایران مهاجر بود، کنجکاو در مورد تلویزیون سبب شد دوره‌های حرفه‌ای فلم‌برداری و دیگر بخش‌های سینما را فرا بگیرد. با سقوط رژیم طالبان، به هرات برگشت و فعالیت سینمایی خود را به گونه‌ی رسمی آغاز کرد.

عظیمی تا کنون بیش از ۳۲ فلم کوتاه و بلند سینمایی، مستند و سریال تلویزیونی ساخته و به گفته خودش خود را وقف سینما و هنر کرده است. او به تازه‌گی تصمیم گرفته که تجهیزات کاری سینمایی خود را لیلام و دنیای سینما را ترک کند. این هنرمند باور دارد که حکومت در صورتی

سینماگر هراتی تجهیزات سینمایی‌اش را لیلام کرد

از هنر و هنرمندان حمایت می‌کند که آن‌ها در خدمتش باشند، اما هنرمندان نباید خود و هنرشان را به حکومت‌ها بفروشند. عظیمی تأکید می‌کند که بازرگانان و سرمایه‌داران باید از رشته‌های مختلف هنری به ویژه سینما حمایت کنند و پشتیبانی از هنر وظیفه‌ی آن‌ها است. آقای عظیمی می‌گوید با پول فروش تجهیزات سینمایی که با هرکدام آن‌ها خاطره‌ها دارد و زمانی آرزو داشت آن‌ها را در اختیار داشته باشد، می‌خواهد کسب‌وکار تجاری آغاز کند و آینده‌ای بهتر برای خانواده‌اش رقم بزند.

فلمی که غوغا کرد

در سال ۱۳۸۵ خورشیدی فلم سینمایی گل‌چهره که داستان ازدواج زیر سن دختری نوجوان را روایت می‌کند، توسط عبدالرشید عظیمی ساخته شد. این فلم در جشنواره بین‌المللی فلم‌های مستند کابل به عنوان فلم برتر سال انتخاب شد و چهار جایزه این جشنواره را نیز کسب کرد.

فلم گل‌چهره آن زمان میان مردم گل کرد و شبکه‌های تلویزیونی معتبر و پربیننده در مرکز کشور هم آن را نشر کردند. در این فلم مریم سما، عضو کنونی مجلس نماینده‌گان، نقش گل‌چهره را بازی کرده و در اجرای نقشش بسیار موفق بوده است.

پس از «گل‌چهره»، «عکس یادگاری» یکی دیگر از ساخته‌های پرطرفدار عبدالرشید عظیمی است که داستان تجاوز جنسی پسر یک نماینده‌ی پارلمان بر دختری نوجوان و انتقام گرفتن از عالمان تجاوز را روایت می‌کند. این فلم سال‌ها پیش در نبود امکانات فنی امروز و با بودجه‌ی مالی اندک ساخته شد و مردم حالا از آن‌ها خاطره‌های زیادی دارند.

آقای عظمی می‌گوید افرادی که از طریق این فلم و هنر سینما به مقام‌های بلند حکومتی و امکانات مالی دست یافته‌اند، حالا سینما و هنرمندان را فراموش کرده و دیگر دغدغه‌ای در مورد این هنر ندارند و شاید از یاد برده‌اند که زمانی از همین سینما رشد کردند و در جایگاه کنونی قرار دارند.

عبدالرشید عظیمی در کنار ساخت فلم‌های سینمایی، ساخت

چندین مستند را نیز در کارنامه‌ی خود دارد و تولید مستندی در مورد پیشینه‌ی کاشی‌سازی در هرات از جمله کارهای مشهور او به شمار می‌رود.

سریال‌های تلویزیونی با گویش هراتی

تا چند سال پیش گویش هراتی در فلم و سریال‌ها جایگاه مناسبی نداشت. حتا فلم و سریال‌هایی که در خود هرات تولید می‌شد، با گویش کابلی بود.

برای نخستین‌بار تولید سریالی با گویش هراتی با استقبال کم‌پیشینه‌ی مخاطبان روبه‌رو شد. سریال «فیس‌بوک دات کام» داستان کلاه‌برداری‌های اینترنتی را روایت می‌کند و در سال ۲۰۱۴ میلادی تولید شده است.

پس از فیس‌بوک دات کام، سریال‌های «زبان زرگری» و «کلک ششم» با داستان مهاجرت به اروپا و تقسیم میراث، با گویش هراتی تولید شد و این مجموعه سریال‌ها با نام سه سریال هراتی شهرت یافت.

علی یعقوبی، نویسنده و وکیل‌احمد صافی، تهیه‌کننده‌ی دو سریال فیس‌بوک دات کام و زبان زرگری هستند و عبدالرشید عظیمی، فلم‌بردار و کارگردان آن‌ها است. عظیمی افزون بر فلم‌برداری و کارگردانی، تهیه‌کننده‌گی سریال کلک ششم را برعهده داشت و پول ساخت این سریال را قرض گرفت. با ساخت سریال‌های هراتی فصل تازه‌ای در تولید فلم و سریال آغاز شد. هرچند پیش از آن خیلی‌ها با استفاده‌ی گویش هراتی مخالف بودند و آن را سبب شکست سریال می‌دانستند، اما برعکس گویش هراتی باعث استقبال بیش‌تر از سریال شد.

سریال‌های هراتی در سایت یوتیوب بیش از ۴۰ میلیون بازدید داشته و ساکنان ولایت‌های مختلف افغانستان و فارسی‌زبانان ساکن ایران، تاجیکستان و کشورهای اروپایی، گویش هراتی را بسیار شیرین توصیف کرده‌اند. عظیمی داستانی را بازگو کرد که مسئول یکی از شبکه‌های پربیننده در کابل گفته بود به این شرط حاضر است سریال را نشر کند که گویش هراتی آن حذف و دوباره با گویش کابلی صداگذاری شود، اما این خواست رد شد و سریال از

نشر باز ماند.

آقای عظیمی باور دارد که ساخت سریال با گویش هراتی، این گویش را ثبت تاریخ کرده است و سال‌ها بعد اگر این گویش از بین هم برود، سریال‌های او هم‌چنان ماندگار خواهد بود.

سینما حرام نیست، حاضرم با عالمان دین مناظره کنم
چندی پیش رییس حج و اوقاف هرات در گفت‌وگو با روزنامه‌ی ۸صبح با ایده‌ی ساخت سینما در این شهر مخالفت کرد و ساخت مکانی به نام سینما را برای عالمان غیرقابل قبول دانست.

این گفته‌های رییس حج و اوقاف هرات با واکنش‌های زیادی روبه‌رو شد و بسیاری از آن انتقاد کردند. عبدالرشید عظیمی باور دارد دیدگاهی که از سینما نزد برخی مردم و عالمان دین وجود دارد، اشتباه و تحریف شده است. او تأکید می‌کند که سینما حرام و مردود نیست و حاضر است در این مورد با عالمان دیدن مناظره و حرام نبودن سینما را ثابت کند.

آقای عظیمی می‌گوید اگر سینما حرام باشد، پس تماشای فیلم سینمایی «محمد رسول‌الله» و دیگر ساخته‌های اسلامی سینمایی هم حرام است. از دید او، نشر تولیدات سینمایی هندی، ترکی و غربی سبب بدبینی مردم نسبت به هنر سینما شده است، اما محصولات سینمایی تولید شده در افغانستان محتوای اسلامی دارد.

به گفته‌ی او هنرمندان تلاش می‌کنند با ساخت محصولات داخلی سینمایی مردم را از تماشای سریال‌های خارجی که خلاف فرهنگ و دین افغانستان است، باز دارند، اما برخی عالمان دین به جای حمایت از سینماگران، فتوای حرام و مردود بودن سینما را صادر می‌کنند.

با همه‌ی این‌ها عظیمی می‌گوید که پس از ۲۰ سال فعالیت در سینما، حالا می‌خواهد تمام تجهیزات سینمایی خود را لیلام کرده و «هنر هفتم» را ترک کند.

سیدحسین حسینی

عبدالله احمدی، رییس دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در بادغیس می‌گوید که نزدیک به ۱۰ هزار نفر از مجموع ۶۰ هزار واجد شرایط رای‌دهی در ۳۹ مرکز رای‌دهی حاضر شدند رای بدهند.

به گفته‌ی آقای احمدی، مجموع مراکز باز در ولایت بادغیس ۴۳ مرکز بود، اما در چهار مرکز اصلا کسی حاضر به اشتراک در انتخابات نشده است. او می‌افزاید که چهار مرکز شامل دو مرکز رای‌دهی در قلعه‌ی نو و دو مرکز رای‌دهی در ولسوالی آب‌کمری است.

او می‌افزاید که در ولسوالی بالا مرغاب، به دلیل تهدیدات بلند امنیتی برگه‌های رای‌دهی فرستاده نشد و هیچ مرکز رای‌دهی باز نشده بود و در ولسوالی جوند هم به همین دلیل، از مجموع ۱۴ مرکز رای‌دهی تنها یک مرکز به روی رای‌دهنده‌گان باز بود.

ارزیابی‌های دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در بادغیس نشان می‌دهد که در سایر ولسوالی‌ها میزان اشتراک مردم در یک سطح بوده است.

انتخابات بی‌تقلب در هرات؟

با آن‌که گمانه‌زنی‌های زیادی نسبت به برگزاری انتخابات پر تقلب ریاست جمهوری در ولایت هرات وجود دارد، اما دفتر ولایتی کمیسیون مستقل شکایت‌های انتخاباتی در هرات اعلام کرده است که هیچ شکایتی مبنی بر وجود تقلب در مراکز رای‌دهی در این ولایت ثبت نشده است.

فاطمه باقری، رییس دفتر ولایتی کمیسیون مستقل شکایت‌های انتخاباتی می‌گوید که تا کنون ۴۹۰ شکایت به دفترش رسیده است و بیش‌تر شکایت‌ها از وجود مشکل فنی دستگاه‌های بایومتریک و فهرست رأی‌دهنده‌گان بوده است. او می‌افزاید که این شکایت‌ها علاوه بر مرکز شهر، از ولسوالی‌های گلران، اوبه، فرسی، کشک کهنه، چشت شریف و کوه زور بوده است.

امتناع رییس کمیسیون مستقل انتخابات هرات از ارائه‌ی آمار به رسانه‌ها از دید آگاهان امور، «تلاشی برای مهندسی نتیجه‌ی انتخابات» است. این در حالی است که دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات، آمار شرکت‌کننده‌گان در انتخابات در ولایت هرات را ۱۲۰ هزار و ۵۶ تن اعلان کرده است.

ولایت فراه، ولسوالی‌های پرچمن و جوبین در این ولایت، نسبت به سایر ولسوالی‌ها بیش‌ترین میزان اشتراک‌کننده را داشتند.

ارزیابی این کمیسیون هم‌چنان نشان می‌دهد که در ولسوالی «ناردره» ولایت فراه با یک مرکز و شش محل، تنها دو نفر به پای صندوق‌های رای‌دهی رفته‌اند. تهدیدات امنیتی عامل اصلی اشتراک نکردن مردم در انتخابات خوانده شده است.

این کمیسیون هم‌چنان گزارش می‌دهد که ساکنان ولسوالی‌های پشت رود، خاک سفید، بالا بلوک و بکوا نیز برای رای‌دهی رغبت چندانی نداشتند.

حواشی انتخابات در غور، زیر تهدیدهای امنیتی

از ولایت غور خبر می‌رسد که میزان اشتراک مردم در انتخابات در این ولایت چندان قابل رضایت برای ادارهی این ولایت نبوده است.

عبدالحی خطیبی، سخنگوی والی غور می‌گوید که در ولسوالی‌های چهار سده، تولک، پسایند و دولینه، میزان مشارکت مردم در انتخابات «بی‌نهایت کم‌رنگ» بوده است و در هر ولسوالی از ۲۰۰ نفر بیش‌تر رای نداده‌اند. آقای خطیبی می‌افزاید که غور حدود ۲۵۰ هزار نفر واجد شرایط رای‌دهی دارد. بر اساس آماری که دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات دیروز اعلام کرد، در غور به صورت تخمینی ۶۰ هزار و ۴۸۳ تن رأی داده‌اند.

با تلاش مکرر برای تماس با رییس دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در غور موفق به گفت‌وگو با وی نشدیم. حمله بر چند مرکز رای‌دهی و شلیک‌های پراکنده از حاشیه‌های روز انتخابات در ولایت غور بود.

سخنگوی والی غور می‌افزاید که علاوه بر آن، هنگام انتقال صندوق‌های رای‌دهی از ولسوالی‌های لعل‌وسرجنگل و دولتیار به بیروزکوه، طالبان بر موترهای حامل صندوق‌های رای حمله کردند اما با دفاع نیروهای امنیتی از محل متواری شدند و زبانی به صندوق‌ها نرسید.

در ولایت غور قرار بود در ۱۱۶ مرکز رای‌دهی انتخابات برگزار شود اما در نهایت فقط در ۱۱۰ مرکز رای‌دهی انتخابات راه‌اندازی شد.

چهار مرکز خالی از رای در بادغیس

تناقض در کار دفترهای ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در غرب افغانستان

مجموعی، دلیلی ندارد.

او هم‌چنان می‌افزاید که گزارش دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات هرات نشان می‌دهد که وسایل انتخاباتی‌از مجموع ۲۵۳ مرکز رای‌دهی به دفتر مرکزی این کمیسیون در هرات رسیده است و آمار کلی در این کمیسیون وجود دارد.

گزارش «تیفا» در هرات نشان می‌دهد که در روستای «سره نو» در غرب ولسوالی انجیل که بیش از ۵۴۰ نفر واجد شرایط رای‌دهی داشت، فقط چهار نفر رای داده‌اند. روستای «طلاب» در همین ولسوالی هم شاهد حضور کم‌رنگ مردم در پای صندوق‌های رای‌دهی بوده است.

علاوه بر ارزیابی‌های دفتر ولایتی تیفا، گزارش مجتمع جامعه‌ی مدنی افغانستان (مجما) در هرات هم نشان می‌دهد که در ولسوالی فرسی ولایت هرات شمار رأی‌دهنده‌گان کم‌تر بوده است.

جواد عمید، از اعضای مجما در هرات می‌گوید که مشاهدان این نهاد از ولسوالی فرسی گزارش داده‌اند که در این ولسوالی فقط یک مرکز رای‌دهی باز بوده است و حتا کارمندان ملکی حاضر به رای‌دهی نشده بودند. آقای عمید به نقل از شاهدان مجما در ولسوالی فرسی می‌گوید که فقط هشت نیروی امنیتی که مسئول تأمین امنیت ولسوالی هستند در انتخابات اشتراک کردند.

کمیسیون مستقل انتخابات فراه جزئیات می‌دهد

بر خلاف دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در هرات، منیر پارسا، رییس دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در ولایت فراه، تمام آمار شرکت‌کننده‌گان در انتخابات را اعلام کرده است.

آقای پارسا به روزنامه‌ی ۸صبح می‌گوید که از مجموع ۲۲۴ مرکز رای‌دهی در سراسر ولایت فراه، ۵۰ مرکز با ۲۲۶ محل در روز انتخابات فعال بوده و حدود ۲۲ هزار و ۹۷۲ نفر به پای صندوق‌های رأی رفته‌اند.

رییس کمیسیون ولایتی انتخابات در ولایت فراه می‌افزاید که پلان انتخابات برای ۵۰ مرکز رای‌دهی در ولایت فراه مدنظر گرفته شده بود و در روز رای‌دهی تمام مراکز باز بوده است.

بنا بر ارزیابی دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در

دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در هرات با گذشت سه روز از ختم انتخابات ریاست جمهوری، آمار اشتراک‌کننده‌گان این ولایت در انتخابات را حاضر نیست با رسانه‌ها در میان بگذارد و می‌گوید صلاحیت نشر آمار از عهده این نهاد بیرون است، اما دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در ولایت فراه، حاضر است آمار شرکت‌کننده‌گان این ولایت را به دسترس رسانه‌ها قرار بدهد.

مسوولان دفتر ولایتی کمیسیون مستقل انتخابات در هرات، رسانه‌ای ساختن آمار را «غیر اصولی» می‌خوانند و به این باور اند که تمام صندوق‌ها از محلات و مراکز رای‌دهی جمع آوری شده و سپس به کابل انتقال داده می‌شود.

داوود صدیق‌زاد، رییس کمیسیون مستقل انتخابات ولایت هرات به روزنامه‌ی ۸صبح می‌گوید که تمام برگه‌های نتایج داخل خریطه‌های محافظتی بسته شده است و به دفتر مرکزی کمیسیون مستقل انتخابات فرستاده خواهد شد. وی می‌افزاید که تصمیم رسانه‌ای ساختن میزان اشتراک‌کننده‌گان انتخابات هرات، به دست دفتر مرکزی کمیسیون است.

واکنش تند نهادهای ناظر بر انتخابات

با آن‌که آقای صدیق‌زاد از دادن آمار میزان اشتراک‌کننده‌گان انتخابات امتناع می‌ورزد و آن را «غیر اصولی» عنوان می‌کند، اما شماری از نهادهای ناظر بر انتخابات، از جمله «تیفا» و مجتمع جامعه‌ی مدنی افغانستان (مجما) این کار را خلاف قانون انتخابات می‌دانند.

احمدشیر احمدیار، مسوول دفتر ولایتی «تیفا» در هرات به روزنامه‌ی ۸صبح می‌گوید که از لحاظ قانون انتخابات، این عمل خلاف است و امکان دارد که کمیسیون مرکزی انتخابات بر کمیسیون ولایتی انتخابات هرات فشار آورده باشد.

آقای احمدیار می‌افزاید که احتمال می‌رود کمیسیون مستقل انتخابات ولایت هرات «ریگی در کفش» داشته باشد و از علنی‌سازی آمار شرکت‌کننده‌گان انتخابات در این ولایت «ترس» دارد.

به گفته‌ی او، تمام برگه‌های نتایج در ختم روز رای‌دهی در تمام مراکز رای‌دهی نصب شده است و اعلان نکردن آمار

Publisher:

Sanjar Sohail, sanjarsohail@yahoo.com

Editor-in-Chief:

Ferdaws Kawish
ferdawskawisha@yahoo.com

Facebook.com/8am.af

Youtube.com/HashteSubhdaily

Twitter.com/@Hashtesubhdaily

instagram.com/8am.af_official

www.8am.af

روایت دیروز، آینده امروز، نوید فردا

سنجر سهیل sanjarsohail@yahoo.com

فردوس کاوش ferdawskawisha@yahoo.com

صاحب امتیاز:

مدیرمسول:

معاون مدیرمسول:

گزارش تحقیقی:

خبرنگاران:

ویراستار:

خلیل اسیر، سیدحسن حسینی، فهم امین و علی‌شاه حقمل

علی نظری، س.نوبین

صفحه آرایی:

وبسایت:

مسوول رسانه‌های اجتماعی:

ویدیو:

پذیرش اعلان:

نشانی پستی:

نشانی دفتر کابل:

ایمیل روزنامه:

۸صبح نوشته‌ها را ویرایش می‌کند.

سرمقاله بازتاب‌دهنده‌ی دیدگاه ۸صبح است. سایر دیدگاه‌های مطرح‌شده در مقاله‌ها، به نویسندگان آن برمی‌گردد.

رضا مرادی و حبیب بهش

ضیا محمدی

نورعلی فرحت

امید نبی‌زاده، حسن آذر مهر

۰۰۷۰۰۱۷۵۵۱۰ - ۰۸۸۸۸۸۷۹۹ Shaparsepehr@gmail.com

صندوق پستی ۰۲۵-۰۳۸، بسته‌خانه مرکزی، کابل، افغانستان

جاده شیرپور، ناحیه دهم، کابل، افغانستان

8am.daily@gmail.com

۸صبح نوشته‌ها را ویرایش می‌کند.

سرمقاله بازتاب‌دهنده‌ی دیدگاه ۸صبح است. سایر دیدگاه‌های مطرح‌شده در مقاله‌ها، به نویسندگان آن برمی‌گردد.